

WILLIAM SHAKESPEARE

TIMON ATHENSKÝ.

přeložil Dr. J. Čejka

Darováno z knihovny
Bohumila Fišera,
prof. reál gymn. v Táboře.
Narodil se 8.I. 1886 v Prasetíně.
Zemřel 9. VIII. 1923 v Táboře.

OSOBY

Timon, urozený Atheňan

Lucius, >

Lukullus, > tři pochlebníci

Sempronius, >

Ventidius, jeden z lichých přátel Timonových

Apemantus, omrzelý filosof

Alcibiades, vůdce athenský

Flavius, zprávec v Timonově domu

Flaminius, >

Lucilius, > služebníci Timonovi

Servilius, >

Kaphis, >

Philotus, >

Titus, > služebníci Timonových věřitelů

Lucius, >

Hortensius, >

Služebník Ventidia

Služebníci Varrona a Isidora, dvou věřitelů Timonových

Kupido a maškary

Tři cizinci

Básník, malíř, klénovník a kupec

Starý Atheňan

Panoš

Blázen

Phrynia, >

Timandra, > milostnice Alcibiadovy

Pánové, senatorové, setníci, vojáci, zlodějové a komonstvo

Scena: Atheny; a nedaleký les.

JEDNÁNÍ PRVNÍ.

Výjev první.

Atheny. Síň v Timonově domu.

Vejde básník, malíř, klénovník, kupec, a jiní z rozličných dveří.

Básník. Aj, dobrý den.

Malíř. Těším se, že jste zdrav.

Básník. Věk jsem vás neviděl. Co dělá svět?

Malíř. Ten chatrní jak stárne.

Básník. Zná má věc;
však co jest zvláštního? pracizího,
nepodobného častým pověstem? –
Hled', kouzlo štědroty! vše tyto duchy
moc tvá sem k službě zaklela. Zná m kupce.

Malíř. Já oba dva: druhý je klénovník.

–

Kupec. Je vám to hodný pán!

Klénovník. Ba, jistotně.

Kupec. A nemá rovného; takořka cvičen
ke stálé neztýrané dobrotě:
nade vše ostatní.

Klénovník. Mám tady klénot –

Kupec. Ó, prosím, okažte: Snad Timonovi?

Klénovník. Podá-li, zač je vyceněn: To však –

–

Básník. Když špatného jsme ze mzdy slavili,
przněme slávu verše zdárného,
jenž pěje slušně o dobrém.

–

Kupec. Ta stvůrnost.

Klénovník. A bohatost: ten lesk, ó hled'te jen.

–

Malíř. Jste uchvácen snad spisem nějakým;
či věnování pánu mocnému.

Básník. To dílko mi jen maně uklouzlo.

Vše naše básnění je jako klí,
jež prýští se, kde mívá potravu:
křemen dá oheň teprv udeřením,
naš vzácny plápol sám se budí, prchá,
jak bystřina, od každé závady,
s níž zápasí. Co to zde nesete?

Malíř. Mám obraz. – Kdy as vyjde vaše kniha?

Básník. Hned v patách půjde za doručením. *1
Okažte pak svůj kus.

Malíř. Je to kus dobrý.

Básník. Tak jest: zde to se pěkně, výborně
povedlo.

Malíř. Leda bylo.

Básník. Ku podivu!
Jak tato slušnost celou postavu
vyjadřuje! jaká to mocnost ducha
z těch očí šlehá! jaká obraznost
pohýbá retem! němou tvářnost moh'
by každý sám vykládat.

Malíř. Dost hezká to přetvářka života.
ten tah; je dobrý?

Básník. Přirozenost řek' bych
že mistruje: tak píle umělá
v těch barvách života živějších plá.

Několik senatorů jde přes jeviště.

Malíř. Co následovníků má tento pán!

Básník. Athenští senatoři: – Blažení!

Malíř. Hle, ještě víc jich!

Básník. A jaký shon a příval návštěvníků.

Já v hrubém díle vykreslil jsem muže,
ježž podnebesí objímá a laská
nákladným uctíváním: volný směr můj
nevázne v podrobnostech, ale pluje
po širém moři vosku*2: namířená
zlost nekalí ni čárky v běhu mém,
jenž orlem letí, směle, přímo, dál,
nezůstavic památky za sebou.

Malíř. Jak vám mám rozumět?

Básník. Hnedka vám otevru.

Vidíte, kterak každý stav, duch každý
(buď tvor si hladce úlisný, neb darů
víc přísně vážných) Timonovi služby
své podestírá: velké bohatství,
visíc na jeho vlídné dobrotě,
nutí a přivlastňuje každé srdce
k úslužné lásce; buď si licoměrný
to pochlebník, anebo Apemantus,
jenž málo co líp miluje než sebe
nenávidět: on kolena před ním
uklání, a odchází s pokojem,
jsa bohat Timonovým kyvnutím.

Malíř. Já si jich všim' jak pospol mluvili.

Básník. Na zvýšeném rozkošném pahorku
Fortuny trůn jsem představil: U paty
se řadí lid všech zásluh, různých povah,
jenž na úbočí sféry té se trudí
své blaho rozmnožiti: mezi nimi,
co zraky nesou po té panovnici,
jeví se jeden s tváří Timonovou,
Fortuna rukou z kosti slonové
mu kyne; její kvapná přízeň kvapem
v otrocké sluhy mění soupeře.

Malíř. To jste si vhodně smyslil. Trůn, Fortuna,
ten pahorek, tuším, s tím jediným,
jenž ze všech ostatních příkrýván zdola
skloňuje hlavu do strmého vrchu,
by štěstí dosáh', dalo by se dobře
vyličít naším uměním.

Básník. Jen slyšte.

Soudruzi jeho do nedávna (mnohý
z nich hodnější než on,) v témž okamžení

jdou jeho stopou, v síních cpou se k službám,
do ucha šeptu obětivé vůči,
a v jeho třemenu vidouce svátost
vzduch volný skrže něj jen v sebe sáknou.

Malíř. Nu aj, co dál?

Básník. Když pak Fortuna ve své
nestálé vrtkavosti někdejšího
miláčka srazí, celé přivrženstvo,
co k vrcholku se za ním pachtilo,
po kolenou i po rukou, nechá
ho padat, nikdo nohy klesavé
neprovodí.

Malíř. Totě věc obyčejná:
já mohu tisíc mravoobrazů
okázat, které zřetelněj než slova
Fortuny náhlé rány znát učí.
Však dobře činíte, že Timonovi
dokážete, jak sprostné oko patu
nad hlavou uzřelo.

Znění trub. Timon vystoupí s komonstvem; Ventidiův služebník s ním mluví.

Timon. Že zatknut, pravíš?

Ventidiův služ. Je, pane můj: dluh jeho pět talentů;
jmění na mále, věřitelé tvrdí:
on prosí za laskavý přípis k těm,
od nichž byl zavřín; v tom-li bude zmýlen,
je konec útěchy.

Timon. Drahý Ventidie!
Má barva není, přítele se zprostit
když nucen přijde v potřebě. Znam jeho
ušlechtilost, že hodna pomoci;
tak staň se: splatím dluh, jej osvobodím.

Ventidiův služ. Na věky bude Vašnostem zavázán.

Timon. Jdi, pozdravuj ho: výkupné že pošlu;
až bude propuštěn, ať přijde ke mně. –
Slabého pozdvihnout, to nestačí,
on žádá další podpory. – Bud' zdrav.

Ventidiův služ. Všeemožné štěstí vaší Milosti!

Odejde.

Vejde starý Atheňan.

Starý Atheňan. Popřej mi, pane, slyšení.

Timon. Mluv, otče.

Starý Atheňan. Máš služebníka, jenž se zve Lucilius.

Timon. Mám, ano: co mu chceš?

Starý Atheňan. Šlechtný Timone, kaž ať sem přijde.

Timon. Je mezi komonstvem? – Lucilie!

Lucilius vejde.

Lucilius. Zde jsem, Vašnosti k službám.

Starý Atheňan. Týž člověk, pane, tvoje stvoření,
přichází pod večer do mého domu.

Já jsem hned záhy byl muž hospodárný,

a statku mému sluší dědic vyšší
než ten, co mísy nosí.

Timon. Nu, co dál?

Starý Athéňan. Mám dceru jedinou, bez příbuzných,
jíž chci odkázat co jsem uspořil:
děvče je pěkné, z nejmladších na vdání,
za drahý peníz jsem je vychoval,
co možná nejlíp. Tento sluha tvůj
po její lásce baží: prosím, pane,
rač přispět, ať ty schůzky přestanou;
já mluvil darmo.

Timon. On je počestný.

Starý Athéňan. A dále, Timone, tak potrvá:
počestnost sama je mu odměnou,
mé dcery není třeba.

Timon. Má ho ráda?

Starý Athéňan. Je mladá, tedy přichylná:
nás učí vlastních vášní minulost,
jak mládí lehké jest.

Timon. *k Luciovi.*

Máš dívku rád?

Lucilius. Mám, vzácný pane; a jsem vyslyšen.

Starý Athéňan. Když svatba ta se stane bez mé vůle,
bůh budiž svědek můj, že na trhu si
žebráka za dědice vyvolím,
ji zbavím všeho.

Timon. Jaké pak dáš věno,
když choti rovnému se zasnoubí?

Starý Athéňan. Hned tři talenty; a budoucně všechno.

Timon. Týž komorník můj sloužil u mne dlouho:
i přičiním se založit mu štěstí,
jak nám povinnost káže. Přej mu dcery;
co ty dáš, tolik k jeho ruce složím,
by s ní byl v rovné váze.

Starý Athéňan. Pane vzácný,
jestli se ctí zavážeš, budiž jeho.

Timon. Zde ruka má: slib stojí na mé cti.

Lucilius. Pokorné díky Vašnosti. Ať žádný
mně statek aneb štěstí nepřipadne,
jímž vám bych nebyl dlužen!

Lucilius a starý Athéňan odejdou.

Básník. Ó račtež spis můj přijmout; žíte dlouho!

Timon. Mé díky; v krátce o mně uslyšíte:
nechod'te pryč. – Co nesete, můj milý?

Malíř. Přináším obraz s prosbou, by jej Vašnost
vzít k sobě ráčila.

Timon. Obraz je vítán.

Obraz je téměř pravým člověkem;
neb člověk, co s ním začla nečest kupčit,
je pouhý zevnějšek: Zde malované

ty podoby jsou, zač se vydávají.
Mně práce ta se líbí; že se líbí
shledáte: postavte se na službu
až o mně uslyšíte.

Malíř. Bůh vás zachraň!

Timon. Zdar dobrý, pane: podejte mi ruku;
musíme spolu stolovat. – Váš klénot
utrpěl na ceně.

Klénovník. Jak! neceny?

Timon. Jen samou chválou, ba až do sytosti.
Kdybych měl tolik dát, jak byl vynášen,
zůstal bych všecek nahý.

Klénovník. Vysazenot'
jen co by platil prodavač: Však víte,
věc stejné ceny při jiném vlastníkú
se váží podlé pána. Věřte mně,
vy nošením ten klénot zdražíte.

Timon. Dobrý to posměch.

Kupec. Nikoli, můj pane;
on mluví řečí obecnou, a s ním
tak praví celý svět.

Timon. Aj, hled'te pak
kdo tu přichází. Má vám vyčinit?
Vejde Apemantus.

Klénovník. My budem trpět s vaší Milostí.

Kupec. On neušetří ani živánka.

Timon. Nu, dobré jitro, vlídný Apemante.

Apemantus. Na dobré jitro počkej si až zvlídním;
až budeš Timonovým psem, ti lotři
tu poctiví.

Timon. Proč pak jim lotrů spíláš?
neznáš jich?

Apemantus. Což nejsou Atheňané?

Timon. Jsou.

Apemantus. Pak toho nelituju.

Klénovník. Mne znáte, Apemante.

Apemantus. Znáám, víš to; nazval jsem tě vlastním jménem.

Timon. Ty's pyšný, Apemante.

Apemantus. A nejvíc proto, že nejsem jako Timon.

Timon. Kam jdeš?

Apemantus. Poctivému Atheňanu mozek vyrazit.

Timon. Pro takový skutek musíš umřít.

Apemantus. Ano, když neskutek umírá po zákonu.

Timon. Jak se ti ten obraz líbí, Apemante?

Apemantus. Nanejvýš, pro svou nevinnost.

Timon. Zdali dobře nepracoval, kdo jej maloval?

Apemantus. Ještě líp pracoval ten, kdo dělal malíře; a proto je on přece jenom kus špinavé
práce.

Malíř. Ty's pes.

Apemantus. Tvá matka je z mého rodu: co je tedy, jsem-li já pes?

Timon. Chceš se mnou obědvat, Apemante?
Apemantus. Nechci; já nejídám velkých pánů.
Timon. Kdybys to činil, dámy by se hněvaly.
Apemantus. Ó! ty jedí velké pány; a dostávají z toho velká břicha.
Timon. Totě oplzlá myšlénka.
Apemantus. Jestli ji pochopíš, nech si ji od práce.
Timon. Jak se ti líbí tento klénot, Apemante?
Apemantus. Ne tak dobře jako poctivost, za kterou nemusí člověk ani halěř dát.
Timon. Co myslíš, zač stojí?
Apemantus. Nestojí za pomyšlení. – Jak je, básníku?
Básník. Jak je, filosofe?
Apemantus. Ty lžeš.
Básník. Což nejsi?
Apemantus. Ano.
Básník. Tedy nelhu.
Apemantus. Nejsi básník?
Básník. Ano.
Apemantus. Tedy lžeš: podívej se do nového díla svého, kde's jej za hodného muže vylíčil.
Básník. To není líčeno; neboť opravdu hodný jest.
Apemantus. Ano, hoden tebe, a platit tobě od práce: Kdo miluje pochlebenství pochlebníka hoden jest. Nebesa, kéž bych byl velkým pánem!
Timon. Co bys dělal, Apemante?
Apemantus. Totěž co nyní Apemantus dělá, velkého pána z té duše bych nenáviděl.
Timon. Jak, sám sebe?
Apemantus. Ano.
Timon. A proč?
Apemantus. Že bych přestal míti dost mrzutého vtipu, jsa velkým pánem. – Nejsi ty kupec?
Kupec. Jsem, Apemante.
Apemantus. Obchod tě zatrat', jestli tak bohové neučiní!
Kupec. Učiní-li to obchod, bohové to učiní.
Apemantus. Obchod je tvůj bůh, a bůh tvůj tě zatrat'!
Je slyšet troubení. Vejde služebník.
Timon. Co to troubení?
Služebník. Alcibiades
s dvacíti jezdci svého tovaryšstva.
Timon. Vítejte je; a k nám sem přiveďte. –
Někteří z komonstva odejdou.
Musíte se mnou stolovat. – Sečkejte,
až vám poděkuji; po obědě
mi obraz okažte. – Rád vás tu vidím. –
Alcibiades vejde s družstvem.
Vítám vás, přáteli!
Apemantus. Tak, tak; jen tak! –
Dna vám ty hebké klouby zlom a vysuš! –
Jak málo lásky u těch sladkých lotrů,
vše samá zdvořilost! To lidské plémě
vyrostlo v opici a paviana.
Alcibiades. Vy jtse mou touhu ukojil; jsa hladov
krmím se vaším pohledem. *3

Timon. Vítejte:
před rozchodem ztrávíme šťastnou chvíli
v rozličných radovánkách. Vstupte, prosím.

Všichni odejdou krom Apemanta.

Vejdou dva pánové.

První pán. Kolik je na čase, Apemante?

Apemantus. Čas býti poctivý.

První pán. K tomu je vždycky čas.

Apemantus. Tím víc budiž proklet, že jej stále mrháš.

Druhý pán. Jdeš k Timonovi na hostinu.

Apemantus. Ano; abych věděl jak se šelmy cpou pokrmem, a blázni vínem rozhřívají.

Druhý pán. Měj se dobře, měj se dobře.

Apemantus. Ty's blázen že mi to dvakrát pravíš.

Druhý pán. Proč, Apemante?

Apemantus. Měl jsi to jednou sobě sám podržet, neboť zdá se mi, že toho ode mne nikdy neuslyšíš.

První pán. Jdi na šibenici.

Apemantus. Ne, z tvého rozkazu neučiním nic: Dožaduj se toho na svém příteli.

Druhý pán. Pryč, nepokojný pse! sice tě odsud vykopám.

Apemantus. Já uteku jako pes před oslím kopytem.

Odejde.

První pán. Totě protivník vší lidskosti. – Jak, máme vstoupit, a Timonovi přízně okusit?

On až i srdce dobroty přemáhá.

Druhý pán. Ba ji vylévá; Plutus, zlata bůh,

je mu jen zprávcem: neníť zásluhy,

které by sedmnásob nepřeplatil;

ni daru, aby dárci nevynesl

nadobyčejně velké náhrady.

První pán. U něho duch je nejšlechetnější,

jenž člověkem kdy vládnul.

Druhý pán. Dlouho živ buď

ve stálém štěstí! Teď tam vejdemo?

První pán. Já vás doprovodím.

Odejdou.

1. Výjev druhý.

Tam též. Skvostný sál v Timonově domu.

Hlasná hudba na hoboje. Chystá se velký banket; Flavius a jiní sloužící: potom vystoupí

Timon, Alcibiades, Lucius, Lukullus, Sempronius, a jiní athenští senatorové, pak

Ventidius a komonstvo. Později přiklecá za ostatními Apemantus, omrzele, dle svého spůsobu.

Ventidius. Ctihodný Timone, můj starý otec

byl uložením bohů povolán

k dlouhému odpočinutí. On šťastně

se odebral, mně nechal bohatství:

jsa vděkem vaší velkodušnosti

zavázán, nesu talenty, dvojnásob,

i s díkami a službou, skrze něž

jsem nabyl svobody.

Timon. Ó! nikterak:
zle lásku moji znáte, ctný Ventidie;
dar můj byl na vždy; nikdo nemůž' říci,
že dává opravdu, kdo nazpět béře:
nesmíme činit, jak si páni hrají,
jimž vady bohatých se pěkně zdají.

Ventidius. Šlechetný duch!

Timon. Ne, milí pánové,
ta ceremonie *4 byla vymyšlena,
by liché činy, prázná pozdravení
odíla leskem, rušíc dobrotu,
jíž želí dříve nežli vykoná;
pravému přátelství je zbytečná.
Prosím, posaďte se: vy statku mému
jste vítanější, nežli statek mně.

Sedají.

První pán. My jsme to, pane, vždy vyznávali –

Apemantus. Vyznávali? pak věšeli, ne tak? *5

Timon. Ó, Apemante! – vítám vás.

Apemantus. Nemáte co mne vítat:
přicházím, bys mne dveřmi vyhodil.

Timon. Fuj! ty jsi hrubec: v rozmaru si hovíš,
jenž, hoden potupy, nesluší muži. –
Říká se, *Ira furor brevis est*,
ten člověk vám se ale stále durdí.
I hled'te, aby měl sám sobě stůl;
on nebaží po žádné společnosti,
a také do žádné se nehodí.

Apemantus. Nech mne zde pobyt, tobě na ujmu:
chci pozor dávat; měj to za výstrahu.

Timon. Nestarám se o tebe; ty's Atheňan; a proto již vítán. Mně samému nechce se násilí;
hled' tedy, prosím, abys k vůli jídlu umlknul.

Apemantus. Tvým jídlém zhrdám; mohlo by mě zalknout,
neb nikdy nebudu ti pochlebovat. –
Ó bohové! jaké to množství lidí
polyká Timona, a on jich nezří!
Žel dívat se kdo všechno sobě pokrm
omáčí v krvi jediného muže;
to však je pravé šílenství, že sám
je k tomu ještě pobízí.
Což div, že člověk člověku se svěří:
snad by jen bez nožů se měli zvat; *6
to štěstí jídlu, sobě bezpeč přát.
Mám toho mnohý příklad; onen hoch,
co vedlé něho sedí, chléb s ním láme,
v nápitku děleném na jeho dech
připíjí, první by ho zabil: věc
je zkušena. Kdybych byl velkým pánem,
u stola bych se napít strachoval,

moh' by kdos slabost trubic vyslédit:
pán s brní na krku jen měl by pít.

Timon. Z celého srdce; připijme si kolem.

Druhý pán. Tou stranou ať to teče, drahý pane.

Apemantus. Tou stranou ať to teče! Hodný jonák! – umí se proudu držet. To pití na zdraví
zběduje tebe i statek tvůj, Timone.

Má voda slaba jest být hříšníkem,
ta poctivá nás v blátě nenechá:
můj pokrm jí se rovná ve spolek.

Na hodech pýcha nevzdá bohům děk.

Mamony, bozi, nehledám;
Jen za sebe se modlím sám.
Nedbejte bych byl taký hřib,
Bych spoléhal na lidský slib;
Na kurvu slze nořící;
Na tistu ke snu ležící;
Na strážce mé svobody;
Na druha v čas nehody.
Amen. Začniž práce má:
Boháč hřeší, kořínky jím já.

Jí a pije.

Zdar dobrý dobrému srdci tvému, Apemante!

Timon. Vůdce Alcibiade, srdce vaše mešká teď na bojišti.

Alcibiades. Mé srdce stojí povždy k službám vašim, pane.

Timon. Vy byste raděj byl u nepřátel na snídání, nežli u přátel na obědě.

Alcibiades. Když čerstvě krvácejí, pane, nemá kvas ten sobě rovného: takové hody přál bych
svému nejlepšímu příteli.

Apemantus. Kéž by všichni tito pochlebníci byli tvými nepřátely, abys je pobil, a mne pak na
ně pozval.

První pán. Kdyby nám jen štěstí přálo, pane, abyste jednou srdce naše zkoušeti chtěl, a my
snažnost svou při tom poněkud projeviti směli, věčně bychom se za blažené pokládali.

Timon. Ó! není pochybnosti, draží přátelé, bohové sami o to pečovali, aby se mi od vás
někdy hojně pomoci dostalo: jak byste jinak byli mými přáteli? odkud dáno vám před
tisícem laskavé to jméno, kdybyste hlavně k srdci mému nenáleželi? Já sobě sám o vás víc
pravil, než byste při skromnosti sami k svému lepšímu říci mohli; a potud za vás stojím. Ó,
bohové! myslím si, k čemu by nám bylo přátel vůbec potřebí, kdybychom potřeby jich
nikdy necítili? toť by byli nejzbytečnější na světě lotrové, kdybychom jich nikdy neužili;
podobajíce se na nejvýš lahodným nástrojům ve skříních zavěšeným, kteréžto zvuky své
samy sobě schovávají. Aj, častokráté chtíval jsem býti chudším, abych vám byl bližší. My
jsme se zrodili, bychom dobrodiní prokazovali; i což pak můžeme více nebo slušněji svým
vlastním nazývati, než bohatství našich přátel? Ach! předrahe jest to potěšení, když
z tolikerých každý, jako bratr, vládne statkem druhého. Ó radosti, zničená dříve než
zrozená! Oči moje nemohou se věru slzám ubránit: abyste na jejich slabost zapomněli, raděj
vám připiju.

Apemantus. Ty pláčeš, Timone, aby jen pili.

Druhý pán. Nám rovněž radost v očích počala,
a mžikem vypryskla, jak děťátko.

Apemantus. Ha! k smíchu, je-li děcko cizoložné.

Třetí pán. Vyznám se, pane, mocně jste mnou pohnul.

Apemantus. Moc!

Je slyšet troubení.

Timon. Co znamená to troubení? – Jak to?

Vejde sloužící.

Sloužící. Račte dovolit, Vašnosti, jsou tam nějaké dámy, a prosí snažně za vstoupení.

Timon. Dámy! jaká je žádost jejich?

Sloužící. Přichází s nimi předchůdce, jehož úřad jest, aby vám zjevil jejich přání.

Timon. Prosím, ať vejdou.

Vstoupí Kupido.

Kupido. Buď zdrav, ctihodný Timone; a všichni

kdož přízně zde užívají! – Pět smyslů
převzácných zve tě pěstounem; i přišli
přát štěstí srdci štědrému. Sluch, okus,
čich, tknutí, jdou od stola spokojeni;
ty zrakům tvým teď nesou oblažení.

Timon. Vítám je všechny. Přijměte je zdvořile: ať je hudba přivítá.

Kupido odejde.

První pán. Vidíte, jak jste všudy milován.

*Hudba. Kupido se vrátí s dámami v přestrojení za amazonky; ty držíce v rukou lautny
tancují a zpívají.*

Apemantus. Hejsasa! zástup marnosti se hrne!

A v tanci! Ženy jsou to šílené.
Podobné šílenství je sláva světská,
jak při kořínkách s olejem ta pompa.
K své zábavě děláme z sebe blázny;
za pochlebenství vypijíme ty,
na jichžto stáří vše zas vracíme
se závistí a jedovatou zlostí.
Kdo žije, nejsa kazitel neb zkažen?
Kdo umírá, by nebyl darem zblažen
od přátel nesa ránu do hrobu?
Mám strach, že budou někdy po mně dupat,
co teď přede mnou tančí: tak se stává.
Lid vrata před večerem zavírává.

*Hosté vstávající od tabule Timonovi hluboce se koří; aby lásku svou projevíli, volí si
každý z nich jednu amazonku, a všichni tancují po párech jeden nebo dva veselé tance při
hobojích; potom přestanou.*

Timon. Náš ples jste ozdobily, sličné dámy,

a zábavu nám skvostně vykrášlily,
jež nebyla dřív půl tak krasolíbá:
jí ceny dodaly, živého lesku,
bavíce mne dle mého pomyšlení; *7
musím vám z toho děkovat.

První dáma. Vy berete nás na nejlepší stranu.

Apemantus. Ba věru, ta nejhorší je bez toho špinavá; i nedala by se zajisté ani bráti.

Timon. Mé dámy, tamhle máte skrovné jídlo

pohotově: užíte vlastní vůle.

Vše dámy. Vašnosti, velice vám děkujeme.

Kupido a dámy odejdou.

Timon. Flavie!

Flavius. Co ráčíte?

Timon. Přines tu malou skříňku.

Flavius. Hned, pane můj.

Stranou.

Zas ještě klénoty!

V svém rozmaru netrpí překazy;
měl bych mu říci, – měl, – až vše to tam,
proč jsem mu nepřekazil, řekne sám.

Žel, dobrota že nazad nevidí,
zlé díky nenesla by od lidí.

Odejde, a se skříňkou se vrátí.

První pán. Kde jsou naši lidé?

Sloužící. Zde, Vašnosti; co poroučíte?

Druhý pán. Přiveďte koně!

Timon. Moji přátelé,
rád bych jen slovo s vámi mluvil. Hleďte,
musím vás prosit, drahý, byste čest mi
prokázal, tento klénot povýšil,
jej přijmout ráčil ode mne a nosil,
můj rozmilý.

První pán. Já však již tolik darů od vás mám.

Všichni. My všichni též.

Vejde sloužící.

Sloužící. Vašnosti, někteří pánové z rady slezli právě s koňů, a jdou vás navštívit.

Timon. Vítám je srdečně.

Flavius. Rač Milost vaše
mně slovo dovolit: týká se vás.

Timon. Mne? nu pak v jiný čas tě poslechnu.
Hleď at' jsme opatřeni vším je uctit.

Flavius. *stranou*
Již věru nevím jak.

Vejde jiný sloužící.

Druhý sloužící. Rač Milost vaše prominout, Lucius
vám poslal, z čisté lásky, čtvero koní
jak mléko bílých, v odění od stříbra.

Timon. Oblíbeně je přijmu: hleďte za dar
se důstojně odsloužit. –

Vejde třetí sloužící.

Třetí sloužící. Dovolte, milostivý pane, mnoho vážený Lukullus prosí, abyste ho zejtra na lov
provodit ráčil; a poslal Vašnosti dvě smečky chrtů.

Timon. Na lov s ním půjdu; nepřijímejte jich
bez slušné odměny.

Flavius. *stranou*

Jak se to skončí?

On vždy jen příprav žádá, štědrých darů,
a vše to z vyprázdněné truhlice:
neví co v měšci; mně však nedovolí,
bych řek', že srdce jeho žebrák holý,
jež moci nemá splnit všecka přání.
Slib jeho lítá nade stavem tak,

že co mluví jest dluh; za každé slovo
je na vrubu: ba tak laskav, že z něho
i úrok platí; celý statek zapsán
je v knihách jejich. Radč bych ze služby
šel po dobrém, než po zlém donucen!
Líp jest u stola nemít přítele,
než ty co horší jsou nepřítelé.
Mně srdce krvácí pro mého pána.

Odejde.

Timon. Vy sobě velkou křivdu činíte:
svých zásluh si až příliš ujímáte. –
Tu maličkost přijměte od mé lásky.

Druhý pán. Činím to s nevšedním poděkováním.

Třetí pán. Pravá to duše dobroty.

Timon. A teď mi připadá, že jste tu jednou
dal dobré slovo koni hnědému
na němž jsem jel: je váš, když vám se líbí.

Třetí pán. V tom, prosím vás, mne vymluvena mějte.

Timon. Držte se slova mého: každý chválí
jen spravedlivě to co miluje:
náklonnost přátel vážím dle své vlastní;
je pravda, však já přijdu jednou k vám.

Všichni páni. Ó! nikdo nebude tak přivítán.

Timon. Mé srdce vašim návštěvám se těší,
a každé zvláště, že darů nestačí.
Já bych moh' říše přátelům rozdávat,
a nikdy neustat. – Ty, Alcibiade,
jsi vojín, a již proto zřídka bohat:
nu tobě je vhod; tvá celá živnost
je u mrtvých; a všecka tvoje panství
ta leží na bojišti.

Alcibiades. Na hnojišti.

První pán. My jsme tak velice zavděčeni, –

Timon. A já též vám.

Druhý pán. Tak navždy oddáni –

Timon. Vám zcela. – Světlo, více světel!

První pán. Vše štěstí,
i čest a bohatství potvrvej s vámi!

Timon. K lepšímu přátel mých.

Alcibiades, pánové a ostatní odejdou.

Apemantus. Jaký to hluk!

Jak pokyvují, zadky vypyčují!
Co dáno za poklonky, pochybují,
by za to stály. Přátelství je smet',
kloub každý měl by falší ochroměť.
Bloud dobrý vydá statky za dvoření.

Timon. Hleď, Apemante, kdybys nebyl mrzut,
prokázal bych ti něco dobrého.

Apemantus. Ne, já nechci nic; kdybys i mne uplatil, nezbyl by nikdo, aby se ti posmíval; a ty bys jen ještě rychleji hřešil. Timone, ty pořád rozdáváš, až i strach mám, že za krátký čas sám se celý v upsáních vydáš: K čemu jsou ty hody, pompy, a marné slavnosti?

Timon. Ne, začneš-li samému společenství láti, přísahám, že si tebe všímat nebudu. Buď zdrav; a vrať se s lahodnější notou.

Odejde.

Apemantus. Tak; – neslyšíš, – pak nelze bude ti;
tvých nebes brány budou v zavřetí.
Ó žet' jen pravdy člověk nepilen,
než pochlebníkům raděj náchylen!

Odejde.

JEDNÁNÍ DRUHÉ.

Výjev první.

Tam též. Pokoj v senatorském domě.

Vejde senator, v ruce maje papíry.

Senator. Nedávno pět tisíc Varronu; devět je dlužen Isidoru, kromě mého, což dělá dvacet pět. – A pořád kácet se v útratách? To nestačí; nemůže. Nemám-li zlata, uzmu psa žebráku, dám Timonovi, pes ten zlato ráží: chtěl bych koně prodat, koupit dvacet jich lepších, nu, dám koně Timonovi, nic nechtě dám jej, ruče vyhřebí se plod zdárný. Vrátného dům jeho nemá; tam kdos jen s usmíváním mimojdoucí zve napořád. To neostojí; rozum tu nikdy bezpečnosti nevyskoumá. He, Kaphise! he, já řku, Kaphise!

Vejde Kaphis.

Kaphis. Tu jsem již: co se líbí Vašnosti?

Senator. Hoď na se plášť, a pospěš k Timonovi; usiluj o můj peníz; nespokoj se s lečjakous omluvou; a nemlč, dí-li – „Jen pána pozdravuj“ – a při tom takhle pohrává s čepkou v pravé ruce; – řekni, že nouze volá; a že z vlastního vše musím zapravit: čas dávno prošel, a víra v jeho lhůty nezdržené můj úvěr zkazila. Mám rád, i ctím ho, však vazou nezlomím, bych prst mu zhojil. Mám nouzi na krku; a pomoc nesmí se potloukat a točit v prázdných slovech, než rychle vyplnit. Vydej se v cestu: urputnou vezmi na se podobu, tvář upomínače; neboť se bojím, až každé péro ve svém křídle utkví, že bude Timon pak co holé pískle, an teď se stkví co phoenix. Jdi už, jdi.

Kaphis. Již jdu.

Senator. Již jdu? To upsání snad vezmeš s sebou,
čas prošlý sčítuj.

Kaphis. Dobře, pane.

Senator. Jdi.

Odejdou.

2. Výjev druhý.

Tam též. Síň v Timonově domu.

Flavius vystoupí, maje v ruce mnoho oučtů.

Flavius. Ni cíl, ni konec! útrat bez rozumu,
že vědět nebude jak dále kráčet,
jak ustát v proudu hejření: Neptá se
kam všechno uchází, a péče nemá
odkud to dále vést. Tak ochotného
svět neviděl, a takto nemoudrého.
Co dál? On neslyší, až ucítí.
Jen přijde z lovu, promluvím s ním krátce.
Fuj, fuj, fuj!

Vejde Kaphis a služebníci u Isidora a Varrona.

Kaphis. Dobrý večer, Varrone. *8

Jdeš pro peníze?

Varronův služebník. Jdeš i pro ně ty?

Kaphis. Tak jest; – i ty též Isidore?

Isidorův služebník. Ano.

Kaphis. Kéž by nám všechněm zaplatil!

Varronův služebník. Mám strach.

Kaphis. Tu přichází.

Vejde Timon, Alcibiades, pánové a jiní.

Timon. Jak bude po obědě, půjdeme zas,
můj Alcibiade. – Ke mně? co chcete?

Kaphis. Přináším upsání jistého dluhu.

Timon. Dluh! Odkud jsi?

Kaphis. Z Athen jsem, Milosti.

Timon. Jdi k správci mému.

Kaphis. Odpusťte Milosti, po celý měsíc
ode dne ke dni mne vždy odkazoval:
můj pán, jsa vzbuzen pilnou potřebou
o své se ucházet, pokorně prosí,
i srovnává se s vaší šlechtností,
abyste dal mu, k čemu právo má.

Timon. Můj drahý příteli, přijď zejtra ráno.

Kaphis. Ne, drahý pane, –

Timon. Pamatuj se přece.

Varronův služebník. Varronův služebník, –

Isidorův služebník. Od Isidora;

uctivě prosí, byste rychle splatil, –

Kaphis. Kdybyste věděl, v jaké nouzi pán můj, –

Varronův služebník. Šest neděl již, co prošel čas, a více, –

Isidorův služebník. Váš správce neustále odkládá;
i byl jsem k Vašnosti výslovně poslán.

Timon. Dopřejte oddechu. –
Prosím vás, páni, jděte jenom napřed;
hned jsem vám k službám. –

Alcibiades a pánové odejdou.

K Flaviovi.

Pojď sem: prosím tě,
co to, že jsem tím křikem obklopen,
a upomínán z dospělých upsání,
a zadrženi dávno zplatných dluhů,
mé cti na ujmu?

Flavius. Pánové, odpusťte,
čas ten jest nepříhodný k jednání:
zastavte prudkost svou až po jídle,
bych jeho Milosti dal na rozum
proč nejste zaplacení.

Timon. To učíte.
Hled' bys je dobře hostil.
Odejde.

Flavius. Pojďte, prosím.
Odejde.

Vejde Apemantus a blázen.

Kaphis. Počkejte; zde přichází blázen s Apemantem: stropme s nima nějakou kratochvíli.

Varronův služebník. Bodejž visel, zle s námi naloží.

Isidorův služebník. Mor na psa!

Varronův služebník. Co děláš, blázne?

Apemantus. Rozmlouváš se svým stínem?

Varronův služebník. S tebou nemluví.

Apemantus. Ne; ale sám s sebou. –

K bláznovi.

Pojď pryč.

Isidorův služebník. **K Varronově služebníkovi.**

Tu to máš, blázen ti už visí na zádech.

Apemantus. Ne, ty stojíš samotný; ještě na něm nevisíš.

Kaphis. Kde je teď blázen?

Apemantus. On učinil poslední otázku. – Bídni šibalové, sluhové lichvářů! dohazovači mezi zlatem a nouzí!

Všichni služebníci. Co že jsme, Apemante?

Apemantus. Oslové.

Všichni služebníci. Proč?

Apemantus. Protože se ptáte co jste, a sami sebe neznáte. – Promluv s nimi, blázne.

Blázen. Jak se daří, pánové?

Všichni služebníci. Velice děkujem, milý blázne. Co dělá vaše paní?

Blázen. Právě staví vodu, aby spařila takové kuřátka, jako jste vy. Chtěli bychom vás vidět v Korinthu! *9

Apemantus. Dobře! děkuju ti.

Vejde panoš.

Blázen. Hled'te, tu přichází panoš mé paní.

Panoš. *k bláznu.*

Nu, jak jest, kapitáne? co děláte v této moudré společnosti? – Jak se máš, Apemante?

Apemantus. Přál bych si mít metlu v ústech, abych ti dal užitečnou odpověď.

Panoš. Prosim tě, Apemante, přečti mi nápis na těchto listech: nevím čím je co.

Apemantus. Neumíš číst?

Panoš. Ne.

Apemantus. Toť umře malá učenost, až budeš oběšen. Ten list je k Timonovi, ten k Alcibiadovi. Jdi; ty jsi se narodil co panchart, a zemřeš co rufian.

Panoš. Ty jsi se vykotil co pes, a zemřeš hladem, psí nemocí. Neodpovídej nic; již jsem pryč.
Odejde.

Apemantus. Rovněž tak utíkáš před milováním. Blázne, já s tebou půjdu k Timonovi.

Blázen. Chceš mne tam nechat?

Apemantus. Zůstane-li Timon doma. – Vy tři sloužíte třem lichvářům?

Všichni služebníci. Ano; přál bych aby oni sloužili nám!

Apemantus. Též já, – asi tak šikovně, jakož kat zloději kdys posloužil.

Blázen. Vy jste služebníci tří lichvářů?

Všichni služebníci. Ano, blázne.

Blázen. Já myslím, že není lichváře aby neměl blázna služebníkem: to je i má paní, a já jsem její blázen. Když se jdou lidé u vašich pánů dlužit, přicházejí smutně, a odcházejí vesele; do domu paní mé ale krácejí vesele, a odcházejí smutně. Příčina toho?

Varronův služebník. Mohl bych jednu udat.

Apemantus. Učiň to tedy, abychom tě uznali za kuběnáře, a za šibala; vždyť nebudeš bez toho o nic lehčeji vážen.

Varronův služebník. Co je to kuběnář, blázne?

Blázen. Blázen v dobrém kabátu, a tobě trochu podoben. Jest to duch: někdy se zjeví v podobě pána; někdy právníka; někdy filosofa s dvěma stroji lepšími než jeho stroj na zlato. Častokráté bývá podoben rytíři; ano, duch ten obchází vůbec ve všech postavách, v nichžto lidé vykračují od osmdesátého až do třináctého roku.

Varronův služebník. Ty nejsi úplný blázen.

Blázen. Aniž ty úplně moudrý muž: mnoho-li já bláznovství mám, tolik na vtipu tobě schází.

Apemantus. Ta odpověď byla by Apemantu slušela.

Všichni služebníci. Stranou, stranou: Timon přichází.

Timon a Flavius se vrátí.

Apemantus. Pojď se mnou, pojď, blázne.

Blázen. Já nenásleduju pokaždé milovníka, staršího bratra, nebo ženy; někdy ale filosofa.

Apemantus a blázen odejdou.

Flavius. Odstupte jen: hned s vámi promluví.

Služebníci odejdou.

Timon. Svůj div vidím. Proč jsi už před časem mi zevrub nezjevil, jak se mnou jest; abych si vydání byl rozvrh' podle svých prostředků?

Flavius. Nechtěl jste nikdy slyšet, když jsem vám v prázné chvíli o tom začal.

Timon. Oč že jsi vybral dobu některou, kde nevrlost má poslala tě nazpět; ta nepříhodnost posloužila tobě, abys měl omluvu.

Flavius. Ó drahý pane!
Po mnohokráté jsem vám oučty přines',

a předložil: vy jste je ale smetl,
řka, že je najdete v mé poctivosti.
Když za lecjakýs dárek kázal jste
dát to a to, hlavou jsem vrtěl, plakal,
vás proti zákonům slušnosti prosil,
abyste ruku choval zamčítě:
nezřídka nemalé jsem snášel důtky,
jen zpomněv vám na úbyt bohatství
a přival dluhů. Pane rozmilý,
ač teď mne posloucháte, (pozdě arcí!)
je čas, že vše co máte nestačí
půl vašich dluhů splatit.

Timon. Prodej statky.

Flavius. Vše v zástavě, neb propadlé ty tam;
co zbude, ledva hrdlo ucpe dluhům
nynějším: čas za časem kvapí;
co zatím zbezpečí? a konečně
jak stojí naše účty?

Timon. Až k Lacedaemonu šly statky moje.

Flavius. Ó, dobrotivý pane! svět je slovo;
je váš a jedním dechem na rozdání,
jak rychle byl by pryč?

Timon. Ty mluvíš pravdu.

Flavius. Má zpráva-li, neb věrnost, v podezření,
nuž přiveďte mne k nejpřísnějším soudcům,
a dejte počty skoumat. Spáso boží,
když náchlebníci všecky spižírny
nám zalehli; když klenby plakaly
vychrstlým vínem opilých; síň každá
když světlem zářila, a hudbou zněla,
šel jsem i já k marnotratnému čepu, *10
a dal se do pláče.

Timon. Nic více, prosím.

Flavius. Řka, nebesa, ta jeho dobrota!
Jak hojná sousta otroci s pacholky
dnes v noci shltali! Kdo není tvůj?
Tvěť srdce, hlava, meč, moc, jmění, všecko!
Ty velký, ctný, královský Timone!
Až mine jmění, zač' s tu slávu koupil,
dech také mine, jenž tu slávu tvořil:
co Hostil nabyl, Postil pozbyl; jeden
déšť zimomračný vše ty mouchy schvátí.

Timon. Již ustaň, nech dalšího kázání,
mé srdce nepronikla hříšná štědrost;
nemoudře dával jsem, ne šlechetně.
Co pláčeš? Můžeš být tak bez svědomí,
a mnít že jsem bez přátel? Zbezpeč srdce,
kdybych mé lásky nádoby chtěl načít,
a dlužením těch srdcí obsah skoumat,

do vůle moh' bych užít jich i jejich
všech statků, tak jak tobě mluvit kážu.

Flavius. Bezpečnost mysl vaši požehnej!

Timon. A vlastně je to korunou mé nouze,
a pravým požehnáním; neboť mohu
teď skoumat přátely. Shledáš, jak los můj
tě zmýlil; v přátelích jsem boháčem.
Vy tam! – Flaminie! Servilie!

Vejde Flaminius, Servilius, a jiní sloužící.

Servilius. Co ráčíte, pane, –

Timon. Různo vás rozešlu. – Tebe k pau Luciovi; – k panu Lukullovi tebe; byl jsem dnes
s jeho Milostí na honbě: tebe k Semproniovi. Poručte mne láskám jejich; že se honosím,
řekněte, maje příležitostou teď, obrátit se k nim o peněžitou pomoc: žádejte padesát
talentů.

Flaminius. Stane se jak pravíte.

Flavius. *stranou.*

Lucius a Lukullus? hm!

Timon. *k jinému sloužícímu.*

Ty pospěš k senatorům,
(pro blaho obce samé hoden jsem
vyslyšení) by mně bez průtahu
poslali tisíc talentů.

Flavius. *Má smělost*
(znal jsem to býti obyčejnou cestu)
užila jména, i pečeti vaší;
než oni hlavou kroutí: zde jsem opět,
a o nic bohatší.

Timon. *Jak? možná-li?*

Flavius. Vespolečně jednohlasně povídají,
že u nich na mále, a poklad prázdný,
že nelze jak by chtěli; lítot jim –
tak ctihodnému, – přáli by – neví se –
cos prý že selhalo – i šlechetnému
se podvrtno – zdar dobrý všem – jen škoda –
a tak, hledíce k věcem pilnějším,
s kyselou tváří, s řečí lámanou,
půl smeklou čepkou, chladným kyvnutím
mne až do něma zmrazili.

Timon. *Trest boží! –*

Prosím tě, muži, hled' mi vesele:
Těch starců nevděčnost je dědičná:
krev jejich speklá, chladná, teče líně;
bez její vroucnosti nemohou zvroucnet,
a přirozenost, rostouc do země,
strojí se na cestu, tíží a tupne.
Jdi k Ventidiovi, – Nermut' se, prosím,
ty's věrný, poctivý: upřímně pravím,
na tebe hana nepadá. – Ventidius
nedávno otce pochoval; a velké
po jeho smrti ujal dědictví:

když chudý byl, v žaláři, bez přátel,
vybavil jsem ho pěti talenty:
jdi pozdrav ho, ať za to má, že platná
se přítele potřeba dotkla, hlásíc
se o těch pět talentů: – dej je oněm,
co teď naléhají. Chraň mi se hlesnout,
že štěstí mé u přátel může klesnout.

Flavius. Rád chtěl bych: dobrému to neprospívá;
kdo štedrý sám, i jiné za to mívá.
Odejdou.

JEDNÁNÍ TŘETÍ.

Výjev první.

Tam též. Pokoj v Lukullově domu.

Flaminius čeká. Sloužící přijde k němu.

Sloužící. Ohlásil jsem vás u pána; – on přijde hned dolů.

Flaminius. Děkuji.

Vejde Lukullus.

Sloužící. Zde je můj pán.

Lukullus. *stranou.*

Jeden z Timonových lidí? dar jakýs, nepochybně. Aj, toť se dobře shodne; zdálo mi se dnes v noci o stříbrném umyvadle s konví. *11 Flaminie, švarný Flaminie, vítám vás co nejšetrněji. – Natoč mi vína. –

Sloužící odejde.

A co dělá ctihodný, dokonalý, štědrodušný ušlechtilce v Athenách, předobrotivý, laskavý pán a vládce tvůj?

Flaminius. Je při dobrém zdraví.

Lukullus. Velice jsem rád, že je při dobrém zdraví. A co to máš zde pod pláštěm, hezounký Flaminie?

Flaminius. Nic jiného, věru, než prázdnou skříňku; přicházím Vašnosti prosit, abyste jí mému pánu naplnil; nahodilo se že potřebuje velice a okamžitě padesát talentů, a poslal k vaší Milosti, abyste ho založil, nemaje žádné pochybnosti o vaší ochotné tu pomoci.

Lukullus. Hm, hm, hm, hm, – žádné pochybnosti, praví? ach, ten dobrý pán! on je muž ušlechtilý, jen kdyby tak skvostného domu nevedl. Mnoho a častokráte jsem u něho obědval, a s ním o tom mluvil, a k večeri opět přišel, jedině proto, abych ho k menšímu vydání přiměl; on ale nechtěl rady přijmout ani výstrahy z mých návštěv. Každý člověk má svou chybu, jeho chyba je ušlechtilost myslí: já mu ovšem říkával, on se ale nikdy s toho svést nedal.

Sloužící vrátí se s vínem.

Sloužící. Jestli se Vašnosti líbí, zde je víno.

Lukullus. Flaminie, já jsem vždy znamenal, že's rozšafný. Piju na tvé zdraví.

Flaminius. Vaše Milost dí dle libosti.

Lukullus. Stále jsem pozoroval, že jsi čilého, bystrého ducha, – co pravda, je pravda, – a že víš co se s rozumem snaší; a umíš času hovět, hová-li čas tobě: dobré to vlastnosti. – Jdi svou cestou, člověče.

K sloužícímu, který odejde.

– Přístup blíže, poctivý Flaminie. Tvůj pán je dobrotivý šlechtník; ty's ale rozšafný, a víš velmi dobře, třeba jsi ke mně přišel, že není čas teď poučēt peněz, zřejmě z pouhého přátelství, beze vši jistoty. Tu máš tři tvrdé tolary: milý brachu, zamhouři očko, a řekni, že jsi mne nezastih'. Buď zdrav.

Flaminius. Je možná, že by svět se měl tak měnit,
my žít jen bez proměny v něm? Běž, hanbo
pekelná k tomu, kdo se tobě koří.

Hodí peníze na zem.

Lukullus. Ha, ha! teď vidím že jsi blázen, a že se k svému pánu hodíš.

Odejde.

Flaminius. Tím zmnož se ono, co tě pálit bude!

kov rozpuštěný buď tvým zatracením,
neduhu přítele, a ne on sám!

Má přátelství tak mdlé a mlíčné srdce,
že dříve dvou nocí se zvrhne? Bozi!
strast mého pána cítím. Nectný chlap ten
má jeho pokrm v sobě:

jakž by mu svědčil, stal se potravou,

když on se v otravu sám proměnil?

Když samá neduživost z toho kyše!

Až na smrt ulehne, ať síly část,

již pán můj koupil, k zdraví nepomůže,
než smrteelné prodlouží mu lůže.

Odejde.

3. Výjev druhý.

Tam též. Náměstí.

Vejde Lucius s třemi cizinci.

Lucius. Kdo? Timon? on je můj nejlepší přítel, a ctihodný pán.

První cizinec. My ho s jiné strany neznáme, ačkoli jsme mu jen cizí. Mohu vám ale jednu věc
svěřit, pane, kterou jsem z obecné pověsti zaslechl. Timonovi šťastná hodina vypršela a
zmizela, jeho jmění se tratí.

Lucius. Fuj, nedejte tomu víry; není možná aby jemu se peněz nedostávalo.

Druhý cizinec. To však věřte, pane, že jeden z jeho lidí byl před nedávnem u Lukulla, a dlužil
se tolik a tolik talentů; ano vši mocí o to usiloval, předkládaje, jak velká musí býti potřeba, a
přece byl zprázna odbyt.

Lucius. Jak?

Druhý cizinec. Pravím vám, pane, zprázna odbyt.

Lucius. Jaká to byla podivná případnost! nu, před bohy se za to stydím. Zprázna odbyt ten
ctihodný muž? V tom se věru malá uctivost zjevila. Co mne se týče, musím se vyznat, že
jsem od něho ledakdy malou libůstku přijal, buď peníze, něco od stříbra, nějaký klénat,
nebo takové podobné šarapatky, nic co by se onomu rovnat mohlo; přece však, kdyby byl
zmimochočil, a ke mně poslal, nebyl bych jeho potřebě těch několik talentů odřekl.

Vejde Servilius.

Servilius. Šťastnou náhodou tu vidím milost pána; uhřál jsem se, než jsem ho spatřil. –

Vážený pane, –

k Luciovi.

Lucius. Servilie! milé to setkání. Buď zdrav: že vzkazuju pozdravení ctihodně šlechetnému
pánovi, vyvolenému příteli mému.

Servilius. Račte dovolit, Vašnosti, můj pán posílá –

Lucius. Ha! co posílá? Já jsem tomu pánovi již toliknásobně zavděčen, a on ještě pořád
posílá: jak mu mám poděkovat, co myslíš? a co mně teď posílá?

Servilius. Tenkráté posílá jen pilnou žádost, milostivý pane, a prosí abyste ho neprodleně
v jeho potřebě as tolika talenty založiti ráčil.

Lucius. Vím, že si chce jen se mnou žert stropit: což mu o padesátpět set talentů!

Servilius. V tu chvíli však si žádá mnohem méně.

Kdyby nebyla potřeba tak pilná,
půl bych tak snažně na vás nenaléhal.

Lucius. Mluvíš opravdu, Servilie?

Servilius. Na svou duši to беру, že pravda jest.

Lucius. Jaký jsem já byl ošemetný, hovadný člověk, že jsem se k této příležitosti chvíli ze všeho vydal, kde bych se byl poctivě zachovati mohl! Jaká to nešťastná příhoda, že jsem právě včera něco malého koupil, bych tak velkou ztrátu na cti utrpěl! – Servilie, před bohy věz, že nejsem s to, bych ti vůli učinil; a proto právě jsem ještě hovadnější. – Bylo na tom, že jsem chtěl k Timonovi sám o pomoc poslat, ti pánové mohou dát svědectví; než pro všechny poklady v Athenách nechtěl bych teď aby se to bylo stalo. Pozdravuj mnohokrát ode mne milostivého pána; i doufám že mi to jeho Poctivost vším dobrým zpomínati bude, neboť mi nelze učiniti dle jeho libosti: – A vyříd' mu ode mne, že sobě kladu za největší neštěstí, nebyti s to, abych se tak ctihodnému pánu oblíbeně zachoval. Milý Servilie, chceš mně laskavost tu prokázat, a mých vlastních slov u něho užít?

Servilius. Učiním to, pane.

Lucius. Budu hledět dobrým se ti odsloužit, Servilie. –

Servilius *odejde.*

Opravdu, jak jste řekli, Timon zhynul;
kde není důvěry, tam zdar už minul.

Odejde.

První cizinec. Znamenáte to, Hostilie?

Druhý cizinec. Ba, velmi dobře.

První cizinec. Toť světa duch; z toho zrna jdou
všech lichotníků spíle. Tvůj-li přítel,
kdo s tebou do jedné si mísy máčí?
Jak vím, byl Timon tomu muži otcem,
z vlastního měšce zachoval mu úvěr,
stav jeho držel; z Timonových peněz
vyplácel lidem služné: pije-li,
týká se retem Timonova stříbra;
a přec (ó jakát' člověka potvornost,
nevděku tvářností když přiodín!)
odřekne, srovná-li to s vlastním jméním,
co milosrdný poskytne žebráku.

Třetí cizinec. Nábožnost kvílí.

První cizinec. Já, co mne se týče,

u Timona ničeho neužil,
aniž co z dobrot jeho na mne padlo,
bych jeho přítelem se znal; však jistím
pro ušlechtilou mysl, jasnou cnost,
pro jeho důstojné chování, kdyby
se v potřebě byl ke měn obrátil,
svůj statek byl bych na dar proměnil,
a lepší půli jemu odevzdal,
tak srdce jeho miluji. Vidím však,
že lid se dobrým skutkům učit má:
opatrnost nad svědomím sedá.

Odejdou.

3. Výjev třetí.

Tam též. Pokoj v Semproniově domu.

Vejde Sempronius s Timonovým služebníkem.

Sempronius. Mne obtěžovat musí? před jinými?

on moh' se ptát u Lucia, u Lukulla;
Ventidius teď rovněž zámožný,
jehož vykoupil z vězení: ti všichni
jsou jemu povinni svým jméním.

Služebník. Pane,
ti byli zkoušeni: jsou sprostý kov;
neb všichni odřekli.

Sempronius. Že odřekli?

Ventidius i Lukullus odřekli?
A nyní ke mně posílá? Tři? hm!
V tom jeví málo lásky aneb soudu:
mám já mu posledním být útočištěm?
Když přátelé, co lékaři, třikrát
již o něm pustili, mám já ho léčit?
On mě tím znectil: i hněvám se naň,
neb znát měl přednost mou. Já nerozumím,
proč u mne prvního se neucházel;
dle mého svědomí byl já jsem první,
který od něho dary přijímal:
což o mně smýšlí teď tak zpozdile,
že poslední ho odsloužím? Ne: to' by
jen posměch vzbudilo při ostatních,
a u panstva byl bych platil za blázna.
Trojnásob dal bych raděj, kdyby ke mně
byl nejprv poslal, k vůli citu mému;
tak mi se chtělo jemu dobročinit.
Jdi teď, a odpověz jak oni tři;
kdo čest mou lehčí, zlata neuzří.

Odejde.

Služebník. Výborně! Vaše Urozenost je roztomilý zlosyn. Dábel nevěděl co činí, když dělal člověka chytráka; sám sobě při tom v cestě stál: i nemohu jinak myslit, než že člověk konečně samým šibalstvím čerta se zbaví. Jak poctivě se ten pán snaží, aby svou hanebnost okázal? jak cnostně tváří se, aby hříšnost zjevil? podobaje se těm, kteří by rádi pro samou vroucí horlivost celé říše na hranici položili. Takového přirození jest vychytralá jeho láska.

V něj pán můj nejvíc doufal; nyní vše
se rozprchlo, krom bohů. Přátelé
jsou mrtvi, dvěře, ježto v štedrých letech
neznaly strážných, musí sloužit teď
by pána bezpečně přichránily:
To zbývá, kdo chtěl příliš volně žít;
že nekryl jmění, musí sám se kryt.

Odejde.

3. Výjev čtvrtý.

Tam též. Síň v Timonově domu.

Vejde služebník Varronův a služebník Luciův; s nima setká se Titus, Hortensius a jiní služebníci věřitelů Timonových, čekající až tento ven vyjde.

Varronův služebník. Hle; dobré jitro, Tite a Hortensie.

Titus. Vám nápodobně, Varrone.

Hortensius. Jak, Lucius?

Aj sešli jsme se?

Luciův služebník. Ano, při tom myslím,
že nás sem volá stejné řízení;
mně peníze.

Titus. I nás, i vše.

vejde Philotus.

Luciův služebník. A rovněž
Philota!

Philotus. Dobrý den vám všem.

Luciův služebník. Buď vítán.

Kolik as hodin?

Philotus. Devět pomalu.

Luciův služebník. Již tolik?

Philotus. Není pána vidět?

Luciův služebník. Není.

Philotus. Toť div: vždyť jindy o sedmé již svítil.

Luciův služebník. Ach, u něho zatím dne ubylo:
musíte povážit, běh marnotratce
rovná se běhu slunce; nikdy však se,
jak ono, nenavrací. Bojím se
že Timon v měšci hlubokou má zimu;
to jest, ať sáhne někdo sebe hloub,
dost málo najde.

Philotus. Toho též se bojím.

Titus. Chci vám v tom divnou příhodu okázat.

Váš pán posílá pro peníze?

Hortensius. Ovšem.

Titus. A nosí klénoty, jež darem dostal
od Timona, za které já chci plat mít.

Hortensius. Jde mi to proti mysli.

Luciův služebník. Divnoť vám,
že Timon víc má dát, než dlužen sám:
jakoby pán váš nosil klénoty,
a za to pro peníze posílal.

Hortensius. Těch starostí mám po krk, bohům známo:
co s Timonem pán užil bohatství,
teď z toho nevděk dělá zlodějství.

První Varronův služ. Mně tři tisíce korun; kolik tobě?

Luciův služebník. Mně pět tisíc.

První Varronův služ. To sáhá daleko: dle sumy zdá se,
že pán tvůj více důvěřil než můj;
jinak by jistě obě rovné byly.

Vejde Flaminius.

Titus. Jeden z Timonových služebníků.

Luciův služebník. Flaminie! Na slovo. Pověz nám, prosím, jestli pán tvůj brzo ven vyjde.

Flaminius. Zajisté ne.

Titus. Čekáme na jeho Milost: oznam mu to, prosím.

Flaminius. Netřeba mu to oznamovat; on ví že jste až příliš ochotni.

Odejde.

Vejde Flaminius zakuklen v plášti.

Luciův služebník. Není to zprávece jeho, zakuklen?

Odchází v oblaku: zavolej na něj.

Titus. Slyšíte, pane?

První Varronův služ. Odpusťte, pane, –

Flavius. Co žádáte ode mne, příteli?

Titus. Čekáme na jisté peníze.

Falvius. Arci,

jsou-li tak jisté, jako že čekáte,
jsou jisté dost. Proč pak jste nepřinesli
svých oučtů, když falešní páni byli
na hodech v našem domě? Tenkrát dluhům
se smáli, lichotili, úrok polkli
lakotnou tlamou. Zle se potázal,
kdo by mne dráždil; pusťte mne pokojně:
že s pánem v koncích jsme, věř každý rád;
mně došly počty, on nemá co dát.

Luciův služebník. Ta odpověď nám neslouží.

Flavius. Neslouží?

pak není aspoň tak sprostá jak vy;
neb vy sloužíte šibalům.

Odejde.

První Varronův služebník. Jak! co mumlá ta svržená Urozenost?

Druhý Varronův služebník. Málo na tom záleží: on je v chudobě, a totě dostatečná pomsta.

Může-li kdo hubu šíře roztahovat, než ten jenž domu nemá, v němž by svou hlavu skryl?
takoví mohou si nádherné paláce tupit.

Vejde Servilius.

Titus. Ó! tu je Servilius; teď uslyšíme nějakou odpověď.

Servilius. Smím-li vás prosit, lidičky, abyste přišli kdykoli v jinou hodinu, uvidím v tom svůj prospěch; pod svou duší pravím vám, o mého pána se pokouší přeopodivná nechut'. Jeho utěšená mysl jej opustila: on často churaví, a nejde z pokoje.

Luciův služebník. Mnohý z pokoje nejde, nejza churav:

a byť i sebe víc churavěl,
tím ochotněji měl by dluhy platit,
by sobě cestu k bohům urovnal.

Servilius. Ó dobrotiví bohové!

Titus. To za odpověď přijmout nemůžem.

Flaminius. *Uvnitř.*

Servilie, pomoz! – pane! pane!

Vejde Timon v šílenství; Flaminius za ním.

Timon. To jsou moje dvěře průchodu překážkou?

Byl jsem vždy svoboděn? má být můj dům mi
vězícím nepřítelem, mým žalářem?
Jeví to místo, kde jsem hody slavil,
jak vešken lid, též srdce ocelivé?

Luciův služebník. Pust' se nyní do toho, Tite.

Titus. Vašnosti, zde jest moje upsání.

Luciův služebník. Tu moje.

Hortensius. A moje, pane.

Oba Varronovi služebníci. Zde naše, pane.

Philotus. Všecka naše upsání.

Timon. Jen mne tím upšete*12: po pás rozštěpte.

Luciův služebník. Ach! urozený pane, –

Timon. Rozsečte srdce moje na sumy.

Titus. Má je padesát talentů.

Timon. Zapravte krví mou.

Luciův služebník. Pět tisíc korun, pane.

Timon. Pět tisíc kapek zaplatí. –

Co vám? – a vám?

První Varronův služebník. Pane, –

Druhý Varronův služebník. Pane můj, –

Timon. Trhejte, beřte; tresty boží na vás!

Odejde.

Hortensius. Již věru nahlížím, že mohou naši pánové po penězích čepicí hodit: takové dluhy smíme opravdu nazvat zoufalé, proto že je šílenec dlužen jest.

Odejdou.

Timon a Flavius se vrátí.

Timon. Ti otroci mne dechu zbavili:

Ó věřitelé! – ďábli.

Flavius. Předrahý pane, –

Timon. Což nedalo by se?

Flavius. Můj pane, –

Timon. Tak to chci mít. – He, zprávcе!

Flavius. Co ráčíte?

Timon. Tak ochotně? Sezvi vše přátely,

Lukulla, Lucia, Sempronia; všechny:

chci ještě jedenkrát ty lotry uctit.

Flavius. Z vás, pane, mluví duše obluzená:

vždyť ani nezbylo dát ustrojít

jen skrovnou tabuli.

Timon. Nech starostí:

jdí, sezvi sem tu rotu ještě jednou;

já s kuchařem se postarám, kam sednou.

Odejdou.

3. Výjev pátý.

Tam též. Dům senatu.

Senat je shromážděn. Vejde Alcibiades s komonstvem.

První senator. Vy, pane, máte hlas můj: vina jeho

je krvavá; on musí umřítí. *13

Hřích milostí se nejvíc rozsmělí.

Druhý senator. To pravda; nechť ho zákon potře.

Alcibiades. Čest, zdar, a slitování senatu!

První senator. Aj, vůdce náš?

Alcibiades. Pokorný prositel jdu k vašim cnostem;

neb slitování cnost je zákona,
ukrutně ho jen tyran užívá.

V své zvůli čas i osud těžce doleh'
na mého přítele; jenž, horké krve,
přestoupil zákon, který prohlubní
je těm, kdo nenadále do ní klesnou.
Krom zlého losu svého, jest on muž
líbezných cností:

nestateč nezkálela činu jeho,
(tou ctí by celý přečin vykoupil)
brž v zlosti ušlechtilé, s přímou myslí,
jsa na pověsti k smrti uražen,
nepříteli se postavil:
a s takou mírností nezjevné vášně
svým hněvem vládnul, až byl konec vzal,
jak by jen o důkazech rokoval.

První senator. Výslovný zastáváte nesmysl,
chtě skutku hnusnému dát pěknou tvář:

řeč vaše vedla práci, jakby vraždu
činila pravidlem, a svárlivost
nad statnost vznášela; kteráž je v skutku
jen statnost potvorná, přišedší na svět
když sekty se a strany rodily.

Opravdu statný ten, kdo moudře snáší
nejhorší slovo člověka, z urážky
si dělá obal, jako šat jej nose
lhostejně; křivdy srdci nezjevuje,
aby nepřišlo v nebezpečenství.

Když hana zlá jest, k vraždě popuzuje,
toť blázen pro zlé život nasazuje.

Alcibiades. Ó pane, –

První senator. Smýt vinu nelze s hříchu těžkého:

ne mstít se, trpět dělá statného.

Alcibiades. Odpusťte milostivě, pánové,
mluvím-li jako vůdce.

Proč pouští do boje se zpozdilec,
nesnáší výhrůžek? a neusne,
by mu nepřítel hrdlo podřezal
pokojně, bez odporu? Když jen snášet
je celá statnost, proč jdem do pole?
Toť jsou pak ženy mnohem statnější,
jež doma sedí: v snášení-li přednost;
a osel větší vůdce nežli lev;
chlap v okovech moudřejší nežli soudce,
když moudrost v trpení. Ó, pánové!
jakož jste mocní, mějte slitovnost:
krev chladná snadno viní prchlivost!
Ač vím, že vražda hříšnost divoká,
přisám bůh! obrana jí právo dá.

Být ve hněvu, věc arci bezbožná;
člověka bez hněvu však svět nezná.
Dle toho zločin jeho považujte.

Druhý senátor. Mluvíte darmo.

Alcibiades. Darmo? služby jeho

u Lacedaemonu, pak u Byzantia
by plně život jeho vykoupily.

První senátor. Jak to?

Alcibiades. Díím, pánové, že slavné služby konal,
a v bitvě mnoho nepřátel vám pobíl.
Jak statně vedl si v posledním boji,
a jakou hojnost ran tu zasadil!

Druhý senátor. Až příliš v hojnosti si liboval,
jsa rozpustilec zaklený: ten hřích
jej často utápí, udatnost poutá:
i bez nepřátel, již ten jediný *14
ho přemáhá: v tom zhovadilém vzteku,
jak známo, dopouštěl se ohavností,
strannictví pěstoval. Že nectně žije,
to víme, i že nebezpečně pije.

První senátor. On umře.

Alcibiades. Ukrutný los! že v boji neumřel.
Když nechcete pro žádnou jeho vlastnost,
ač by moh' pravou rukou život koupit,
a dlužen nebyl nikomu, pak dejte
mým zásluhám se pohnout, obě spojte:
že však, jak vím, důstojné stáří vaše
bezpečnost miluje, mé vítězství,
má čest buď rukojmím, že správně splatí. *15
A jestli za svůj zločin hrdlo propad',
ať zemře v bitvě sečí krvavou;
jak zákon má též bitva přísnost svou.

První senátor. Nám platí zákon: umře; nechte všeho,
nezbud'te hněv. Byť přítel, bratr byl,
krev propad', kdo bližního krev vylil.

Alcibiades. Musí-li pak to být? ba nemusí.

Prosím, byste mne znali, pánové.

Druhý senátor. Jak!

Alcibiades. Přiveďte si mne na pamět.

Třetí senátor. Jak to!

Alcibiades. Toť stáří vaše na mne zapomnělo;
sic bych tak nízce nebyl postaven,
aniž s tou všední prosbou odmrštěn.
Mé rány bolí.

První senátor. Chcete hněv náš dráždit?

On v málo slovech má moc rozsáhlou:
Jsi navždy vypovězen.

Alcibiades. Vypovězen?

Svou pošetilost, lichvu vypovězte,
ta senat zohavuje.

První senator. Budou-li po dvou dnech tě krýt Atheny,
naděj se těžších soudů. – Aby duch náš
se nebouřil, buď odpraven na místě.

Senatorové odejdou.

Alcibiades. Dopřejž vám nebe stáří, až z vás bude
jen holá kost, že nerad kdo vás spatří!
Můj stav je horší nežli šílenost:
já jsem jich bránil před nepřítelem,
když počítali peníze, a minci
pod velký úrok ukládali; sám jen
na těžké rány bohat: ty mám za to?
Je to ten balsam, jež lichvářský senat
ukrápí do ran vůdcových? Vyhnanství?
Není to zle; mne těší, že jsem vyhnán:
hněv můj a vztek má hodnou příčinu,
bych vpadl na Atheny. Lichvář srdcí,
povzbudím vojsko nespokojené.
Být s celou zemí ve sporu je čest;
jak bozi, nesmí vojín křivdy snést.

Odejde.

3. Výjev šestý.

Hodovní sál v Timonově domu.

Hudba. Tabule přistrojené: sloužící k posluze. Vejde několik pánů rozličnými dveřmi.

První pán. Dobrý den vám přeju, pane.

Druhý pán. Vám nápodobně. Mám za to, že ctihodný šlechtic nás ondy jenom zkoušel.

První pán. Totéž přemítal jsem na mysl, když jsme se potkali. Doufám, že s ním není na
mále, jak se dělal k vůli zkoušení rozličných přátel svých.

Druhý pán. Ba není, to svědčí nová hostina.

První pán. Sám bych myslil. Poslal mi přísné pozvání, jehož mnohé pilnější potřeby
nepřijímat kázaly; on ale přesto všechno zapřísáhl mne, že jsem nevyhnutelně přijíti musel.

Druhý pán. Podobným způsobem byl jsem i já důležitým jednáním vázán, on však o
výmluvách nechťel ani slyšet. Lituji, když mně poslal se dlužit, že mi právě zásoba došla.

První pán. Táž bolest trápí nyní také mne, když nahlížím, jak věci stojí.

Druhý pán. Tak se tu každému z nás vede. Mnoho-li se u vás dlužil?

První pán. Tisíc kusů.

Druhý pán. Tisíc kusů!

První pán. A u vás?

Třetí pán. Ke mně poslal, pane, – Tu přichází.

Vejde Timon s komonstvem.

Timon. Od srdce vás oba vítám, urození pánové: – A jak se vám daří?

První pán. Vždy výborně, slyšíme-li o zdaru vaší Milosti.

Druhý pán. Ochotněji vlastovice nechodí za létem, jako my za vaší Milostí.

Timon. *Stranou.*

A ochotněji také zimy neopouští; takové letní ptactvo jsou lidé.

Nahlas.

Pánové, naše hostina bude vám náhradou za dlouhé čekání: nech se ucho vaše zatím hudbou
baví, chce-li se mu hrubého pokrmu od zvučných trub; hned se posadíme.

První pán. Vaše Milost nebude mi toho, doufám, nelaskavě připomínati, že jsem posla na
prázno odbyl.

Timon. Ó, nečiňte sobě nesnáze.

Druhý pán. Urozený pane, –

Timon. Aj! rozmilý příteli, co dobrého?

Jídla se přinášejí.

Druhý pán. Můj mnoho vážený pane, studem mi až těžko, jak jsem byl nešťastný žebrák, když Milost vaše minulého dne ke mně poslala.

Timon. Pusťte to s myslí, pane.

Druhý pán. Jen o dvě hodiny dříve kdybyste byl poslal, –

Timon. Nedejte tomu příjemnějším památkám vašim překážet. – Přineste všechno na jednou.

Druhý pán. Samé kryté mísy!

První pán. Královská hostina, za to ručím.

Třetí pán. Není pochybnosti, co se za peníze roční dobou zjednat dá.

První pán. Jak se máte? Co nového?

Třetí pán. Alcibiades je vypovězen: slyšel jste o tom?

První a druhý pán. Alcibiades vypovězen!

Třetí pán. Tak jest, věřte jistě.

První pán. Jak to? jak to?

Druhý pán. I prosím vás, a proč?

Timon. Drazí přátelé, chcete-li blíže přistoupit?

Třetí pán. V mále vám povím víc. Teď máme skvostnou hostinu před sebou.

Druhý pán. On je vždy ještě jak býval.

Třetí pán. Bude-li to jen stálé? bude-li to stálé?

Druhý pán. I bude; časem svým ale – pak –

Třetí pán. Rozumím.

Timon. Každý na své místo, tak spěšně jakoby letěl k ústům milenky: ztrava bude všudy stejná. *16 Nedělejte z toho městských hodů, aby jídlo nevystydlo, než se o první místo srovnáme: posad'te se. Bohové očekávají naše díky.

„Velicí vy dobrodincové, pokropte naši společnost vděčností. Za své vlastní dary beřte sobě oslavu, zachovejte vždy něco k rozdaní, aby vaše božství nebyla v potupě. Propůjčte dostatečně každému, by se jeden od druhého nemusel vypůjčovat: neboť kdyby se vaše božství u lidí dlužit mělo, lidé by bohů zapomněli. Učiňte, aby byla hostina oblíbenější, než kdo ji dává. Netrpte žádné společnosti z patnácti, kde by nebyl mandel lotrů: Sedí-li dvanáct ženských za stolem, nechte tucet z nich, býti – to co jsou. – Co se ostatních darů tkne, ó bohové! – senatory athenské i se vši sprostou zběří lidu, – cokoli jest v nich nepravého, vy bohové, připravte k záhubě. Tito přátelé zde přítomní, – jako že jsou mně ničím, také ničím je žehnejte, a já je k ničemu vítám.“

Psi, odkryjte a lízejte.

Odkryté mísy jsou plny teplé vody.

Jedni praví. Co míní jeho Milost?

Jiní opět. Já nevím.

Timon. Kéž byste nespátřili lepších hodů,
vy roto hubodruhů! vlažná voda,
a pára vaše cnost. Tak končí Timon;
kdo z vás byl pochlebenstvím cpal a krášlil,
smývá to teď, a do očí vám chrstá
dým vaší šalby.

Stríká jim vodu do očí.

Žíte v ošklivosti,

a dlouho, vždy jen usmívaví, hladcí,
ohavní fatkáři, oulislí zhoupci,

líbezní vlci, jemní medvědi,
vy štěstí bláznové a břichopasi,
komáři, čepkující poklonkáři,
vy páry, minutoví panáci! *17
Neřestmi lidí i hovad bez konce
docela okorejte! – Jak, odcházíš?
Tu přijmi prvé lék – ty těž, – i ty: –
Hází po nich mísami.

Stůj, chci ti peněz půjčit, ne se zdlužit. –
Vše utíká? Ať o kvasu nezvím,
kde šelma není hostem vítaným.
Zhoř dome! sbořte se, Atheny! lidí
i lidskosti už Timon nenávidí.

Odejde.

Pánové se vrátí, s jinými, a s senatory.

První pán. Nu, pánové?

Druhý pán. Znáte povahu Timonovy šílenosti?

Třetí pán. Eh! Nevíte kde je má čepice?

Čtvrtý pán. Já ztratil plášť.

Třetí pán. On je toliko potrhlý panák, a jiného nic než rozmar jím vládne. Minule mi daroval
klénot, a teď mi jej s klobouku srazil: – Kde je můj klénot?

Čtvrtý pán. Kde je má čepice?

Druhý pán. Tu jest.

Čtvrtý pán. Zde leží můj plášť.

První pán. Nemeškejme.

Druhý pán. Ten Timon blázní.

Třetí pán. Každý hnát to ví.

Čtvrtý pán. Dnes dá ti démant, zejtra kamení. *18

Odejdou.

JEDNÁNÍ ČTVRTÉ.

Výjev první.

Venku za hradbami athenskými.

Vejde Timon.

Timon. Dopřej, bych nazpět pohleděl. Ó hradbo,
jež objímáš ty vlky, v zem se ponoř,
Athen víc nechraň! Ženy, buďte chtivé,
a děti neposlušné! Otroci,
a blázní, svržte s lavic přísnou svrasklou
tu radu, byste vládli místo ní!
Panenstvo nedospělé obrať se
okamžitě v obecné chlipnice!
To vůči rodičům! Drž bankrotníku;
než bys co vrátil, raděj s nožem ven,
a věřitelům hrdlo podřež! Krad' jen,
čeládko! dlouhoruký zloděj jet'
tvůj přísný pán, a po zákonu loupí!
Na lůže, děvko, k pánovi; tvá paní
je z hampejsu! Šestnáctiletý synu,
starému kulhavému otci vyrvi

pošitou berlu, a rozraž mu mozek!
Strach, zbožnost, úcta k bohům, spravedlnost,
mír, pravda, kázeň domácí, klid noční,
sousedství, učení, tajemství, *19 mravy,
a obchod, stav, zvyk, obyčej, a zákon,
převrať se v opak záhubný, by zmatek
jen živ byl. – Rány morové, co na lid
chodíte, mocnou nákazou zaneste
Atheny k pádu zralé! Zimomárná
ty kyčelnice, schroumej senatory,
by měli hnáty zkřivené jak mravy!
Rozpustilost a vilnost vloudiž se
do duší a do mozků mládeže,
by pracovala proti proudu cnosti,
a stopila se v bujnosti! Svrab, boule,
osujte nádra všech Athenských, žní
buď všeobecná malomoc! Dech dechem
se nakaž, by jich tovaryšství bylo,
jak jejich přátelství, jen čirý jed!
Krom nahoty nenesu ničeho
si od tebe, ty město ohavné!
I to si vezmi s kletbou násobnou! *20
Timon jde do lesů; nevlídná zvěř
tam bude vlídnější než lidská zběř.
Zatrat'te, bohové, (vyslyšte mě)
athenský lid, co žije vnitř i vně!
Hněv Timonův zrůstěj rok do roka,
a padej na ně s nízkou s vysokou!
Amen.

Odejde.

4. Výjev druhý.

Atheny. Pokoj v Timonově domu.

Vejde Flavius s dvěma neb třemi sloužícími.

První sloužící. Slyšíte, milý zprávec! kde je pán náš?
jsme v koncích? bez služby? nic nezbyvá?

Flavius. Ach! přátelé, co bych vám říci měl?
U spravedlivých bohů psáno buď,
že chudý jsem jak vy.

První sloužící. Ten dům že padl!
s ním pán tak šlechetný! Po všem již veta,
i není přítele, by osud jeho
vzal za ruku, a dále doprovodil!

Druhý sloužící. Jak zadem k soudruhu se obracíme,
když hosen do hrobu, tak přátelé
pochovaného štěstí jeho pryč
se kradou, zůstavivše liché sliby,
co prázdné měšce; on sám ubohý,
jsa žebrák odevzdaný povětrí,
s neřestí chudoby, již svět se štítí,

jak potupa si kráčí samotem! –
Tu ještě víc našinců přichází.

Vejdou jiní sloužící.

Flavius. Jen střepy z nádob zbořeného domu.

Třetí sloužící. Však srdce nosí Timonovy barvy,
vidím to na očích: jsme tovaryšstvo
u bídy v službě. Bárka zděravěla;
my, nebožátka plavci, stojíme
zde na tonoucí palubě, slyšíce
jak vlny hrozí: rozejít se máme
po tomto moři větrů. *21

Flavius. Milí hoši,
co statku zbylo, rozdám mezi vás.
Nechť kdekoliv se sejdem, pro Timona
vždy bud' me přátelé; zatřesme hlavou,
jak by to hrana byla jeho štěstí,
pravíce: „Vídali jsme lepší dny.“
Každému něco;

dává jim peníze

ne, ne, všichni raděj

nastavte ruce. Ani slova víc:
žel nám je bohatstvím, jiného nic.

Berouce se okolo krku odcházejí na rozličné strany.

Jak krutou bídu ctižádost přináší!
Kdo by si nepřál statků sprostěn být,
když má z nich potupu a nouzi mít?
Kdo slávu chtěl by k posměchu? neb žítí
jen ve snách přátelství? Kdo pompou, se vším
co k stavu náleží, jen malovanou,
jak ty své naličené přátele?
Šlechtný pán můj! srdcem vlastním zbídněn,
vlídností zničen. Divná odrodilost,
žeť hříchem nejtěžším přílišná milost!
Kdo by byl opět půl tak laskavý,
když přízeň, bohů zdar, je zmar lidí?
Můj drahý pane, – žehnán, bys byl proklet,
boháč, bys znuzel, – velké jmění tvé
je hlavní žal tvůj. Ach, můj dobrý pán!
On z nevděčného šídla potvorných
těch přátel v šílenství se vyřítil;
a nemá, čím by život zachoval,
ni zač by si to zjednal.
Já půjdu za ním; až ho naleznu,
chci jeho libosti rád posloužit;
a dokud zlato stačí zprávcem být.

Odejde.

4. Výjev třetí.

Les.

Vejde Timon.

Timon. Ó blahoplodné slunce! hnilé páry
vytáhni ze země; povětrí nakaž
v sesterském podsvětí. Dej dvojčatům
od jedné matky, jež jsou plodem, bytem,
a rodem nedílná, nestejně štěstí,
hned bude nižší tupen od vyššího:
vždyť příroda, (neřestmi obklíčená)
nemůže snést velkého štěstí, leč
když přírodu má v ošklivosti. Povznes
mi žebráka, a pánu odepři;
dědičnou hanbu ponese senator,
a žebrák přírodilou poctivost.
Při pastvě bratr tu si bedra tuční,
tam nedostatkem chřadne. Kdož smí v čisté
své mužnosti se přímo vztýčit,
a dít: „Zde ten je pochlebník!“ jeden-li,
jsou všichni pak; vyššímu blaha stupni
vždy spodní lichotí: zlatému troupu
koří se lebka učená. Vše křivé;
nic rovného v tom kletém přirození,
jen pravá hanebnost. Buď v ošklivosti
mi každý kvas, i spolek, lidu shon!
Svým bližním, i sám sebou, Timon zhrdá:
rozsápej člověčenstvo, záhubo! –
Ty země, poskytniž mi kořínky!

Hrabe.

Kdo lepšího u tebe hledá, tomu
okořeň patro jedem nejmocnějším! –
Co vidím? zlato? žluté, lesklé, drahé?
Ne, bozi, nejsem marný prositel.
Kořínky chci, vy jasná nebesa!
Ten drobet již dělá z černého bílé; *22
z pěkného štědré; z křivého rovné;
z nízkého vznešené; z starého mladé;
z nestatečného statečné. Ach, bozi!
proč to? A nač, vy bohové! To vám
odludí z chrámů kněze i sluhy,
a lidem při síle vytrhne polštář
pod jejich hlavou. *23 Tento žlutý otrok
posvátné svazky víže i ruší;
kletého žehná; bílé malomoci
dodává líbeznoti; zloděje
opatří, dá mu jméno, poklony,
a čest na senatorské lavici:
vyžilou vdovu znova provdává;
a tu, po níž by zdávil se i špitál,
a rány vředovité, zvoňaví
a nově ochutí v den májový.
Prokletá země, kurvo obecná,
jež sváry tropíš mezi národy,

pojď, ať tě vrátím tvému přirození. *24 –

Zdaleka je slyšet pochod.

Ha! buben? – Ty jsi živo, já tě přece
však pohřbím: sic jak silný zloděj prchneš,
když hlídači dnou zlámaní nemohou
stát na nohách: – to zůstaň na závdavek.

Nechá sobě něco zlata.

Vejde Alcibiades po vojensku s bubeníky a pištci; Phrynia a Timandra.

Alcibiades. Kdo jsi ty tam? mluv.

Timon. Zvíře, jako ty.

Kéž rak ti srdce tvého užírá,
že's opět lidskou tvář mi okázal!

Alcibiades. Jaké jest jméno tvé? Máš člověka
tak v nenávisti, ty jenž sám jsi člověk?

Timon. Jsem *Misanthropos*, lidstva nenávidím.
Jen tobě k vůli přeju abys psem byl,
bych tě moh' trochu rád mít.

Alcibiades. Znáš mě dobře;
v tvém losu však jsem nevědom a cizí.

Timon. I já tě znám; a víc, než že tě znám,
si znáti nežádám. Jdi za bubnem:
zem zmaluj krví lidskou, rudou, rudou:
řád boží, zákon obecný je krutý;
jakáž má válka být? Ta tvoje kurva
má v sobě víc záhuby než meč tvůj,
ač hledí jako cherubín.

Phrynia. Tvé rety
ať uhnijou!

Timon. Nechci tě líbat; sice
se hnilota k tvým retům opět vrátí.

Alcibiades. Odkud ta změna ctného Timona?

Timon. Jak u luny, když nemá z čeho svítit:
jen že jsem nemoh' na nov být, jak luna;
nebylo sluncí, aby půjčily.

Alcibiades. Můj Timone, jakou ti lásku mohu prokázat?

Timon. Nejinou, leč abys víru mou potvrdil.

Alcibiades. A ta jest, Timone?

Timon. Slibuj mi přátelství, nikdy ale neprokazuj:
Jestli neslíbíš, potrestají tě bohové, neboť jsi člověk!
jestli prokážeš, budeš pohuben, neboť jsi člověk!

Alcibiades. Já slyšel poněkud o bídách tvých.

Timon. Ty jsi je viděl, když mi štěstí kvetlo.

Alcibiades. I vidím teď; tehdyž byl blahý čas.

Timon. Tvůj přišel teď, dvě nevěstky tě vedou.

Timandra. To ten athenský miláček, o němžto
svět tak uctivě hlásal?

Timon. Ty's Timandra?

Timandra. Jsem, ano.

Timon. Zůstaň kurvou na věky!
kdo tě užívá, nemiluje: neřest

dej tomu, kdo u tebe vilnost nechal.
Ber prožitek z tvých perných hodin; připrav
své chlapy do sudů a do lázní;
a zběduj si to mládí růžotvárné
až do potnic a hladu.

Timandra. Bodejž's visel,
ty netvore!

Alcibiades. Sladká Timandro, odpusť,
duch jeho utonul a zhynul v strastech. –
Mně zbylo, Timone, jen málo zlata,
ta nouze denně vojsko hladové
mi bouří: s žalem slyšel jsem, jak kleté
Atheny, nedbajíce hodnosti,
slovutných skutků tvojich zapomněly,
an bez meče a štěstí tvého byly
by od sousedních států pošlapány, –

Timon. Prosím tě, udeř na buben, a jdi.

Alcibiades. Co přítel tvůj tě lituji, můj milý.

Timon. Proč lituješ, jemužto překážíš?
Přál bych si býti samotén.

Alcibiades. Buď zdráv:
zde něco zlata.

Timon. Nech, nedá se jísti.

Alcibiades. Až jen hrdé Atheny s zemí srovnám, –

Timon. Ty vedeš válku naproti Athenám?

Alcibiades. Tak jest, mám k tomu právo, Timone.

Timon. V tvém vítězství nech bozi vše je zhubí;
a tebe naposled, až zvítězíš!

Alcibiades. Proč mne pak, Timone?

Timon. Že zrozen jsi,

bys při pobití lotrů vlast mou zničil.
Schovej si zlato: Jdi, jdi, – tu máš zlato;
buď jak planetní mor, když Zevs dopouští
na město vrchovatě hříšné jed svůj
ve vzduchu nakaženém: jediného
ať meč tvůj nepřeskočí. Nelituj
pro bílou bradu ctihodného starce;
je lichvář. Poraž mi tu přetvářenou
matronu; počestnost jen povrch má,
samať je svodnice. Tvář panenská
ať nezlahodí meče ostří; mlíčné
ty prsy, za mříží co k zrakům mužským
se vypyčují, nejsou na listu
milosti, zapiš je co hrozné zrádce.
Nešetři děcka, jehož smavé důlky
útrpnost bláznů vyžívají: měj je
za cizoložné, o němž temná věštba
pronesla, že ti hrdlo utne; rozdrť
je nelitostně: proklínej co potkáš;
ozbroj si uši své a oči brní,

tak pevnou, by jí neproniknul křik
ni matky, panny, děcka, ani pohled
na kněze zkrvavené v posvátném šatu.
To zlato vezmi, zaplať vojákům:
strop vůkol zmatek; až tvůj vztek se ztráví,
buď zničen sám! Nemluv, a odejdi.

Alcibiades. Máš více zlata? zlato dáš-li, přijmu:
ne celou radu tvou.

Timon. Tu přijmi, nepřijmi, vždy proklet budiž!

Phrynia a Timandra. Daruj nám zlato, Timone: máš víc?

Timon. Dost, by se kurva řemesla odřekla,
a svodnice najímat kurvy. Cuchty,
nastavte zástěry: ku přísaze
jste neschopny, – ač vím, že byste strašně
se zaklely, až nesmrtelní bozi,
slyšíce vás, by hrůzou trnuli
a zimnicí nebeskou, – nechte přísah,
spoléhám na váš stav: jen buďte kurvy;
kdo by vás napravit chtěl zbožnou řečí,
vypějte v kurvy, vnaďte ho, a spalte;
dým jeho přemozte svým tajným ohněm;
nepronevěřte se. Šest měsíců
snášejte ale naopak: Pokryjte
tu bídu zchatrnělou střechu svou *25
si lupem z mrtvých, – třeba oběšených,
co škodí: – noste to, a šid'te, kurvte;
malujte se, že by po tvářích kůň moh'
vám hnůj dělat. Ras vem' ty scvrkliny!

Phrynia a Timandra. Nech, jen víc zlata. – Co potom? –
Věř za zlato že všechno dokážem.

Timon. Nasejte úbytí
mužům do dutých kostí! ochromte
jim suché hnáty, bodavost uduste. *26
Zástupci zdrastěte hlas jeho, aby
již nikdy věci křivé nezastával,
a pletich nekvičel: zplesnivte kněze, *27
jenž laje tělesnému přirození,
sám víry nemaje: pryč s nosem, pryč
s ním do čista; to lešení mu zbořte,
větří-li jen po všeobecném dobru,
by lepší své vyslídil: rozpustům
kadeřavým učiňte lysinu;
vojenským chvastalům bez jízvy přejte,
by aspoň od vás otrapu si nesli.
Vše zmořte, až svou činností zničíte
a udusíte pramen ztopoření. –
Tu zlata víc: zatrat'te jiné, jsouce
tím zatraceny; louže vám buď hrobem!

Phrynia a Timandra. Víc rady, a víc peněz, dobrotivý.

Timon. Víc smilstva, zkázy víc; toť závdavek.

Alcibiades. Udeřte na buben k Athenám! Zdráv buď
můj Timone: když blaze skončím, opět
tě navštívím.

Timon. Když blaze doufám, nikdy
již tebe nespátřím.

Alcibiades. Co živ nic zlého jsem ti neučinil.

Timon. Přec, mluvil's o mně dobře.

Alcibiades. Zveš to zlým?

Timon. Tak soudí denně svět. Jdi cestou svou,
a odveď tyto čubky za sebou.

Alcibiades. My jsme mu na urážku. – Bubnujte!

Bubnování. Alcibiades, Phrynia a Timandra odejdou.

Timandra. Že příroda, churavá nelidskostí,
má ještě hladovět! –

Kope.

Všemáti, tvé
nesmírné lůno, ňadra neobsáhlá,
vše rodí, a vše krmí; tatáž látka,
z níž pyšné robě tvé, všetečný člověk,
se vydmul, plodí černou žábu, hada
modrého, ještěra zlatého, plaza
slepýše jedového, všecku havěď,
ošemetnou pod rozčeřeným nebem,
kam ohněm živícím Hyperion svítí;
dej tomu, jenž těch lidských synů všech
nenávidí, z plnosti ňader tvých
jen jeden kořínek! Nech zprhanout plodné,
úrodné lůno, by nevděčným synem
víc nepočalo! Tigry, draky, vlky,
a medvědy obtěžkej; vykoť nové
nestvůry, jaké na povrchu tvém
se nikdy mramorovým nebes sídlům
nezjevily! – Kořínek! – vroucí díky!
Vysuš své morky, vinice a luhy
rozbrázděné; z nichžto nevděčný člověk
si v tučných lahůdkách, a mlsném pití,
jen čistou mysl svou poskvřňuje,
že všecka povážlivost z něho sklouzne.

Vejde Apemantus.

Zas nový člověk? Rána morová!

Apemantus. Sem mně ukázali. Praví se, že prý
můj spůsob pitvoříš, a po mně živ jsi.

Timon. To proto, psa že nechováš, kterého
bych následoval. Zahyň suchotou!

Apemantus. Tvá povaha je nakažená;
mdlá, nestatečná těžká mysl, pošlá
jen z vrtkavého štěstí. Lopata?
to místo? oděv otročí? ten pohled
ustaraný? Nač to? Tvůj pochlebník
až dosud chodí v hedvábu, spí měkce,

a víno pije, voňavky malátné
objímá, zapomenuv, že byl kdy
jakýsi Timon živ. Ó neutrhej
těm lesům, děláje se tupičem!
Bud' raděj pochlebničem, hled' se zkrísit,
čím jsi byl zahynul: skloň koleno,
ať pouhým dechem ten, jemuž se koříš,
ti čepku sfoukne; chval mu hříšnost jeho,
a nazvi výtečností. Řeč tu znáš;
ty's nakloňoval ucha, jako krčmář,
jenž vítal lotry, i vše přichozí:
Je dobře, staneš-li se šibalem;
tvé jmění, kdybys jaké měl, by přišlo
zas šibalům. Mé tváři na se neber.

Timon. S tvou tváří bych sám sebe zahodil.

Apemantus. Už jsi se zahodil s svou vlastní tváří;

co šílenec od dávna, nyní blázen.
Myslíš, že pustý vicher, bouřivý
tvůj komorník, ti zhřeje košili?
Budou ty vlhké stromy, které orla
již přežily, za tebou v patách chodit,
a poskakovat, kdy jen pokyneš?
Zda zímny potok, ledem cukrovaný,
posilní raní chuti tvé, by zhojil
přesnoční přecpanost? Svolej ty tvory, –
jichž holá těla nebes vztekům vzdor
se staví, jsouce v nekryté nahosti,
a odevzdána živlům rozkaceným,
jen čirá příroda, – těm příkaž, aby
ti pochlebovali, ó! shledáš pak –

Timon. Na tobě, že jsi blázen. Odejdi.

Apemantus. Ty's mně teď milejší než prvě.

Timon. Ty mně
protivnější –

Apemantus. Proč?

Timon. Bídě lichotíš?

Apemantus. Nelichotím, řka že jsi ničema.

Timon. Proč za mnou chodíš?

Apemantus. Bych tě sužoval.

Timon. To bud' jest úřad lotra, nebo blázna.

Snad si v tom libuješ?

Apemantus. Ba.

Timon. Jak! i šelma's?

Apemantus. Kdybys byl trpkochladný spůsob přijal
svou pýchu potrestat, nu dobře; ty však
to děláš nuceně: chtě dvořenínem
být opět, kdybys nebyl žebrákem.
Nejistou pompou dobrovolná bída
přežívá, koruny dřív dochází:
ta první pní se, však nenaplní,

druhá, na vrchu přání: Velký pán
jsa nespokojen žije roztržitě
a nuzně, hůř než bídák spokojený.
V té chudobě bys měl po smrti bažit.

Timon. Ne kvůli slovům ještě chudšího.

Ty's otrok jen, Fortuna něžným loktem
tě v přízni neobjala; rozený
jsi pes. Kdybys byl hned od plének kráčel
jak já po sladkých stupních, které krátký
náš život tomu staví, kdo umí
poslušným chlapům panský rozkazovat,
byl bys se kácel v hodech obecných,
roztápěl mladost v různých smilstva ložích;
a neučil se ledným předpisům
opatrnosti, nýbrž hnal se vždy jen
za chutnou zvěř před sebou. Já jinak:
svět byl můj kredencník; jazyky, ústa,
zrak, srdce lidské měl jsem v poddanosti,
víc než jsem služeb jim moh' vymyslit;
ty bez počtu visíce na mně, jako
na dubu lupení, útokem jedné
jen zimy sprchly s větví, že jsem nahý
stál otevřen všech větrů návalu; –
To snášet já, jenž lepšího jsem poznal,
to těžké jest: tvá bytnost počala
hned s trápením, a čas tě utvrdil.
Proč ty bys lidstva nenáviděl? tobě
lid nelahodil: Co's mu daroval?
Když klíti chceš, tvůj otec, bídny nuzák,
buď cílem tvým; jenž, v zlosti, výkal kydnul
do jakés žebračky, a tebe slátal,
bídáka po kořenu. Jdi už, jdi! –
Kdybys byl nejhorším se narodil,
pak byl bys šibalem a pochlebníkem.

Apemantus. Pyšníš se ještě?

Timon. Ba, že tebou nejsem.

Apemantus. Já, že jsem marnotratný nebýval.

Timon. Já, že jsem jím až dosud: *28 kdyby jmění,
co mám, vše bylo v tobě zavříno,
pak bych ti dovolil je oběsit. Jdi. –
Ó, kéž by to byl život všech Athenských!
Tak bych je polknul.

Polkne kořínek.

Apemantus. *Dávaje mu něco.*

Tím si oběd oprav.

Timon. Dřív společnost mou oprav, sám odejdi.

Apemantus. Svou vlastní opravím, až tvé se sprostím.

Timon. Ba neopravíš, leda zpřištipkuješ;
a není-li to, přál bych aby bylo.

Apemantus. Chceš něco do Athen?

Timon. By tě tam odnes' vír. Jestli se líbí,
pověz jim, že mám zlato: hle, tu jest.

Apemantus. Zde zlato neprospěje.

Timon. Dobře, věrně;
neb spí zde; škody v nájmu nepáše.

Apemantus. Kde líháš v noci, Timone?

Timon. Pod tím
co nade mnou. Kde ty se ve dne krmíš?

Apemantus. Kde žaludek můj pokrmu dochází, čili, abych lépe řekl, kde jej jídám.

Timon. Přál bych, aby jed byl poslušný, a znal moje myšlení.

Apemantus. Kam bys jej poslal?

Timon. Tvá jídla okořenit.

Apemantus. Ve věcech lidských neznal's nikdy prostředku, vždy jen krajnost obou konců.

Když jsi ve zlatě žil, a v libovůních, posmívali se tobě pro náramnou ulíčilst: v hadrách teď
neznáš nikoho, a ošklivíš se jim z obrácené příčiny. Tu máš mispuli; sněz ji.

Timon. Čeho nenávidím, tím se nežívím.

Apemantus. Nenávidíš mispulí?

Timon. Ano, třeba by byly tobě podobny.

Apemantus. Kdybys byl dříve svodné mísily v nenávisti měl, sám sebe bys teď více miloval.

Spatřil jsi už někdy mrháče, aby byl milován když pozbyl prostředků?

Timon. Spatřil jsi už někoho, aby milován byl bez prostředků, o nichž pravíš?

Apemantus. Mne samého.

Timon. Rozumím tobě: ty's měl alespoň tolik prostředků psa sobě chovati.

Apemantus. Kterou věc na světě mohl bys nelépe k svým pochlebníkům přirovnat?

Timon. Nejlépe ženy; neboť muži, muži jsou ta věc sama. Co bys učinil se světem,

Apemante, kdyby byl tobě v moc dán?

Apemantus. Dal bych svět hovadům, abych se lidí zbavil.

Timon. A chtěl bys sám klesnouti v záhubě lidí, a ostatí hovadem mezi hovady?

Apemantus. Ano, Timone.

Timon. Hovadná ctižádost; kéž by ti bohové dosažení přáli! Kdybys lev byl, liška by tě
ošídila: kdyby jehně, liška by tě snědla: kdybys liška byl, přišel bys u lva v podezření, jsa
náhodu od osla obžalován: kdybys byl osel, trápila by tě hloupost, i byl bys přece jen živ
vlku k snídání: kdybys vlk byl, soužila by tě hladovost, a častokráte musel bys kvůli obědu
život nasadit: kdybys byl jednorozec, zlost i pýcha by tě zahubila, a tebe samého učinila
kořistí vlastního vzteku*29: kdybys byl medvěd, kůň by tě zabil: kdybys byl kůň, levhard
by tě polapil: kdybys byl levhard, byl bysi lva rodný bratr, a skvrny pokolení tvého srotily
by se na tvůj život; jediná spása byla by v oddálení, tvoje zastání jen v nestání. Jakým
hovadem mohl bys býti, aby nebylo jinému podrobno? a kéž jsi už hovado, že nevidíš ztráty
v proměně?

Apemantus. Kdybys rozmluvou se mi zlíbíti mohl, byl bys snad nyní v to uhodil: Z obce
athenské stala se obora plná hovad.

Timon. Jak mohl osel zeď prolomit, že jsi se dostal za město?

Apemantus. Tam přichází básník s malířem. Morová rána společenství tě poraž! Mám
strach, abych se nenakazil, a dám se na cestu. Až nebudu vědět co počít, opět tě navštívím.

Timon. Až tu nebude nic živého krom tebe, budeš vítán. Raděj bych chtěl býti psem žebráka,
než Apemantem.

Apemantus. Ty's koruna všech bláznů na světě.

Timon. Kéž bys byl čistý dost, bych na tě plil.

Apemantus. Mor na tebe, kletby hoden jsi.

Timon. Stojí-li lotr u tebe, je cnostný.

Apemantus. Co mluvíš, jediná je malomoc.

Timon. Vyřknu-li jméno tvé. – Dal bych ti ránu, však ruce bych si jenom nakazil.

Apemantus. Kéž by ti mocí slova mého shnily!

Timon. Jdi pryč, potomku prašivého psa!

Vzteky, že jsi na živě, mne umoří;
vidím-li tě, hned omdlím.

Apemantus. Abys puknul!

Timon. Pryč hnusná šelmo! Líto mi jest kámen
po tobě zahodit.

Hodí po něm kamenem.

Apemantus. Ty hovado!

Timon. Ty otroku!

Apemantus. Ty žábo!

Timon. Šelmo, šelmo!

Apemantus jde v zad, jakoby odcházel.

Od šalby světa churav, milovati
v něm nechci nic, než holou potřebu.
Chystej si brzo hrob svůj, Timone:
lež, kde by lehká pěna mořská kámen
tvůj denně prala: tam ať nápis svítí,
že smrt má cizímu se směje žítí.

Hledí na zlato.

Ty sladký kralovrahu, syna s otcem
důkladný rozvode! ty Hymenova
čistého lože skvělý przniteli!
statečný Marte! věčně mladý, svěží,
rozmilý a něžný snubiči,
jenž uzarděním v lůně Diany
svěcený sníh roztápiš! zřejmý bohu,
jenž nemožnosti sléváš nerozlučně
až k líbání! a všemi jazyky
za každým cílem mluvíš! Ó ty srdcí
průbíři! považ, člověk otrok tvůj
se bouří; svaď je záhubně svou mocí,
by světa panství přešlo k hovadům.

Apemantus. To ať se stane; až jen mrtev budu! –

Teď řeknu, že máš zlato: v krátkce budeš
zde obklopen.

Timon. Já obklopen.

Apemantus. Tak jest.

Timon. Hřbet obrať, prosím.

Apemantus. Zdráv buď, nouzi rád buď.

Timon. Tak živ buď, a tak zemři! – Jsme si rovni.

Apemantus odejde.

Víc toho, co se lidem podobá?
Jez, Timone, a měj je v oškivosti.

Vejdou zlodějové.

První zloděj. Kde by byl to zlato vzal? Snad nějaký mizerný krušec, chatrný drobek z jeho
zbytků. Jediný nedostatek zlata, a odpadnutí přátel vehnalo jej do takové těžkomyslnosti.

Druhý zloděj. On je rozkřičen, že má nesmírný poklad.

Třetí zloděj. Pojdme na něj útokem: jestli si ho neváží, snadně nám jej vydá; střeže-li ho ale lakomě, jak se k němu dostat?

Druhý zloděj. Ovšem; u sebe ho nenosí, bude zahrabán.

První zloděj. Není to on?

Všichni. Kde?

Druhý zloděj. Tak nám byl popsán.

Třetí zloděj. On sám ; znám jej.

Všichni. Zdráv buď, Timone!

Timon. Jak, zloději?

Všichni. Vojáci, žádní zloději.

Timon. Oboje; k tomu synové žen.

Všichni. Zloději nejsme, lid jen potřebný.

Timon. Nejpotřebnější tím, že příliš jídla vždy potřebujete. Co za potřebnost? Hle, země chová kořinky; na míli se prýští do tisíce studánek; dub nese žaludy, a křoví šípky šarlatové; v každinké houští klade vám příroda, ta dobrá hospodyně, své plné mísy. Kde tu potřebnost?

První zloděj. Nám nelze živu být o trávě, zrní, a o vodě, jak zvěři, ptactvu, rybám!

Timon. Ni o zvěři a ptactvu, rybách samých; musíte lidi jíst. Já ale musím vám díky vzdáti, že jste poznali zlodějové, a skutků nehalíte světějším šatem; zlodějůť bez konce u stavů s výsadou. Lotrovské šelmy, tu máte zlato. Jděte, ochotnou krev hroznů vyssajte, až vaše krev se v palčivé zimnici varem zpění; tak ujdete oprátce: Lékaři nevěřte; jeho odjedy jsou jedy, on vraždí víc jich, než vy zloupíte. Jen beřte statek s hrdlem zároveň; a zlosynství, k němuž se znáte, tropte mi z řemesla. O zlodějství vám povím: zloděj je slunce; mocnou přitažností obšírné moře loupí: prazloděj je měsíc, on to bledé světlo slunci uchvacuje: zloděj je moře, jehož plynoucí vlna lunu v slané slzy rozpouští: zloděj je i země, ona se živí jen a plodí z mrvy, kterou ukrádá obecnému trusu: zloděj je každá věc. I zákony, váš bič a uzda, mají v kruté moci své nevázané zlodějství. Nemilujte, jen okrádejte se. Tu zlata víc: řezejte hrdla; kde koho potkáte,

tot' zloděj. Jděte do Athen: zloupejte tam krámy; vše co ukradnete, zloděj jen ztratit může. Za to co vám dávám, nekrad'te mñ; však zlato at' vás zhubí. Amen.

Timon *odejde do jeskyně.*

Třetí zloděj. On mne takořka mému řemeslu odkouznil, že k němu přemlouval.

První zloděj. To činí ze zlosti k člověčenstvu, že nám tak radí; ne aby se nám v našem tajném umění dařilo.

Druhý zloděj. Já mu chci věřit co nepříteli, a spustit se této živnosti.

První zloděj. Přede vším počkejme, až bude pokoj v Athenách; žádná doba není tak špatná, aby člověk nemohl býti poctivý.

Zloději *odejdou.*

Vejde Flavius.

Flavius. Ó bohové!

Je potupný a spustlý muž tam pán můj?
Pln suchoty a nouze? Ó památko
a dive dobrých skutků nedobře
prokázaných! Jaká tu slávy změna
se stala nedostatkem zoufalým!
Co po zemi se podlejšího plíží,
než přítel, který šlechetnost tak sníží?
Jak vzácně časům našim mrav ten sluší,
řka, nepřítel miluj celou duší:
já raděj s tím se v lásce zasnoubím,
kdo zjevně škodí, než kdo s pokrytím.
Zrak jeho mne už zastih'; zármutek
upřímně okážu; a jako pánu
co živ mu sloužit budu. – Drahý pane!

Timon *vystoupí z jeskyně.*

Timon. Pryč, kdo jsi?

Flavius. Zapomněl jste na mne, pane?

Timon. Proč ptáš se? zapomněl jsem celé lidstvo;
a znáš-li se, že z lidu jsi, též tebe.

Flavius. Váš poctivý, ubohý služebník.

Timon. Pak teprv neznám tebe: neměl jsem
u sebe nikdy poctivého muže;
já držel jenom šelmy, které lotrům
u stolu sloužily.

Flavius. Buď nebe svědkem,
že žádný zprávec věrněj pána v zkáze
neoželel, jak vás ty moje oči.

Timon. Aj! pláčeš? – Pojď sem blíže, mám tě rád,
jen proto že jsi žena, a zapíráš
to mužství křemenné, jemuž se oči
nezarosí, leč rozkoší a smíchem.
Slitovnost spí: jak divně svět se kloní,
že v smíchu jen, ne v pláči slze roní!

Flavius. Můj dobrý pane, račte mne jen znáti,
mou žalost přijměte, a dokud trocha
těch peněz stačí, zprávcem mne být nechte.

Timon. Měl jsem já zprávce tak věrného,
spravedlivého, teď tak potěšného?
Div mi se chorá mysl nepošetí.
Nech se ti do očí podívat. Věru,
ten člověk narodil se z ženy. –
Odpusťte, věčně mírní bohové,
mou prudkost obecnou a bez výmínky!
Vyznávám jednoho co poctivého, –
jen jednoho, – ať dobře rozumíte;
nic víc, za to vás prosím, – on je zprávc. –
Jak rád bych vešken lid byl nenáviděl,
a ty se vykupuješ: vše ostatní,
krom tebe, ale kletbou zatracuju.
Však mním, že spíš jsi poctivý než moudrý;
neb útiskem a šalbou u mne moh' jsi
už dávno u jiného služby dojít,
jakž mnozí k novým pánům přicházejí,
že předešlému na vaz šlapají.
Mluv ale pravdu, (musím' pochybovat,
bych sebe víc byl zjištěn) není-li
tvá vlídnost pokrytá a lakomá,
lichvářská vlídnost; jak když boháč dar dá,
a čeká dvacateré náhrady?

Flavius. Ne, vzácný pane; v jehož srdci pozdě
teď sídlí pochybnost a podezření.
Vám bylo bát se zlých dob o slavnosti;
než podezření vždy se v bídě hostí.
Co jeví, bůh to ví, je pouhá láska,
povinná vroucnost k srdci jedinému,
i péče o pokrm a život váš:
ó, věřte, mnoho ctěný pane, že bych
rád každý prospěch, jenž mi v naději
neb v přítomnosti kyne, vyměnil
za přání, – byste mocnost měl i statek
dát odplatu mi vlastním zbohatnutím.

Timon. Hled', tak jest. – Ty jedině poctivý,
tu, vezmi: bohové ti z bídy mé
ten poklad poslali. Žij skvostně, šťastně:
pod výmínkou: – Od lidí vzdal své sídlo;
v nenávisti vše proklínej; milosti
nikomu neprokazuj, nech raděj
by ladem maso s kostí opadlo,
než abys pomoh' žebráku: dej psům
co lidem odepřeš; žalář je polkni,
a ve dluhách ať v niveč pochřadnou.
Nechť jsou jak lesy, které úžeh leptá,

krev falešnou ať choroba jim chleptá.
S tím zdráv buď, měj se dobře.

Flavius. Nechte mne
tu pobyt k vaší potěše, můj pane!

Timon. Nenávidíš-li kletby, nestůj: spěš,
dokud jsi svoboděn a v požehnání.
Chraň světa se, i našeho setkání.
Odejdou každý jinou stranou.

JEDNÁNÍ PÁTÉ.

Výjev první.

Tam též. Před Timonovu jeskyní.

Vejde básník a malíř.

Malíř. Pokud mám známost místa, nemůže to býti daleko odsud, kde bydlí.

Básník. Co se dá o něm soudit? Potvrzuje-li se pravda pověsti, že má hojnost zlata?

Malíř. Jistotně: Alcibiades tak praví; Phrynia i Timandra dostaly od něho zlato: ubohé toulavé vojáky daroval rovněž velkou částí. Jde o něm hlas, že svému zprávci drahnou sumu uštědřil.

Básník. On tedy tím úpadkem chtěl jenom své přátele zkoušet?

Malíř. Nic jinak; spatříte jej v Athenách opět jako palmu kvést až k samému vrcholku. Protož nebude od místa, jestli mu v jeho domnělém neštěstí lásku svou vzdáme: tím prokážeme naši poctivost, i podobněť jest, že naložíme zboží, pro které tu cestu vážíme, je-li roztroušená pověst o jeho jmění spravedlivá pravda.

Básník. Co máte tenkrát, abyste mu podal?

Malíř. Na ten čas nic kromě návštěvy; jedině chci mu výbornou malbu přislíbit.

Básník. Tím musím také já mu sloužit; povím mu totiž o jistém návrhu, který se ho týče.

Malíř. Převýborně. Slibování je pravý způsob našeho věku: to naději oči otvírá: vykonání, stane-li se, bývá tím hloupější; ano, vyjma sprostší a zpozdilejší třídu lidí, skutek slov již cele z užívání vyšel. Slibovat je dvorné a novomodní: vyplnit jest jaksi poslední vůle, neb testament, který dokazuje, že ten, kdo jej dělá, na rozumu těžkou nemoc trpí.

Timon vystoupí z jeskyně.

Timon. Výborný umělece! Ty neumíš tak špatného člověka vymalovat jako jsi sám.

Básník. Mám na mysli, co řeknu že jsem jemu k vůli upravil. Musí to býti zobrazení jeho osoby: satyra proti měkkosti v štěstí, a odkrytí neskonaleho pochlebenství, jež za mladostí a za bohatstvím kráčí.

Timon. Musíš-li pak nevyhnutelně státi co ošemetník ve svém vlastním díle? Chceš vlastní chyby u jiných lidí bičovat? Čiň tak, dostaneš zlato.

Básník. Nu, hledejme ho:

Neb vlastnímu se blahu prohřešíme,
když tam, kde volá zisk, se opozdíme.

Malíř. Opravdu:

Dokud je den, před černokoutní nocí,
hled' za světla se štěstí svého zmoci.
Pojďme.

Timon. Sám vám teď půjdu vstříc. Kteraký bůh
je zlato, že se ctívá v horším chrámu,
než kde se svině krmí! Ty jsi to,
jež koráb strojíš, mořskou pěnu ořeš;
ty měříš otroku podiv a úctu:
čest budiž tobě; tvé pak zasvěcence

at' zdobí za poslušnost moru věnce!
Teď k nim.

Jde ku předu.

Básník. Zdráv budiž, ušlechtilý Timone!

Malíř. Náš vzácný pane ještě před nedávnem.

Timon. Dočkám se, dva poctivé muže spatřit?

Básník. Můj pane,

uživše často otevřené vaší
milosti, slyšíce, že jste se vzdálil,
a vaši přátelé že odpadli,
jichž mysl nevděčná – Ó, mrzké duše!
Všech nebes metly nejsou velké dost –
Jak! vám,
jehožto hvězdojasná ušlechtilost
dodala života i síly celé
jich bytnosti? Jsem bez sebe, i nevím,
jak spoustu nestvůrné té nevděčnosti
bych nesmírností slov mých přioděl.

Timon. At' běží nahá, lid jí lépe zhlídne:

vy, poctiví, svým přirozením svět
tím patrněji učíte nás znáti.

Malíř. My oba v drahném dešti darů vašich
jsme kráčeli, a sladce ožili.

Timon. Aj, věru, poctiví jste mužové.

Malíř. My přišli propůjčit se k službám vašim.

Timon. Nejpoctivější duše! Čím pak mohu
se vám odsloužit? Kořínky snad jíst
umíte, nebo čerstvou vodu pít? ne.

Oba. Seč jsme, to učiníme k službám vašim.

Timon. Jste poctiví. Vyť víte, že mám zlato;
oč že jste doslechli: mluvte pravdu:
jakožto poctiví.

Malíř. Práví se sice,
důstojný pane; a však ani já
ni přítel můj jsme proto nepřišli.

Timon. Jste hodní, poctiví: – Ty maluješ
nejlepší obrazy v Athenách: věru,
ty nejlíp; umíš živě malovat.

Malíř. Tak, tak, můj pane.

Timon. Skutečně, jak pravím. –

A ve tvé básni plyne verš tak hladce
a hebounce, že ve svém umění
jsi pouhá přirozenost. – Při tom všem
musím vám, dobrodušní přátelé,
jen povědít, že máte malou chybu:
nu, na vás není hrozná; také nechci,
byste se snažili ji napravit.

Oba. Rač Milost vaše nám ji oznámit.

Timon. Nelaskavě to přijmete.

Oba. Ne, pane,
s největší vděčností.

Timon. Vy byste chtěli?

Oba. Nemějte pochybnosti, drahý pane.

Timon. Z vás jeden každý dověřuje lotru,
který vás notně šidí.

Oba. Je-li možná?

Timon. Vy jej slyšíte lhát, vidíte jak se
přetváří, znáte hrubou látaninu,
a milujete, krmíte ho, v nádrách
svých chováte; však buďte jisti,
že je to zvyjednaný ohavník.

Malíř. Já neznám takového.

Básník. Ani já.

Timon. Vidíte, mám' vás rád; i dám vám zlato,
jen mi se zbavte spolku těchto lotrů;
pověste je, zbodejte, v louži stopte,
zahubte jakkoli, a přijďte ke mně,
já vám dám zlata dost.

Oba. Jmenujte nám je, pane; ať je známe.

Timon. Jdi sem, ty tam, vždy jsou dva pospolu: –
stůj každý zvláště, sám a samotén,
přec je s ním arcišelma stovaryšen;
nechceš-li tam, kde jsi, dva lotry vidět,

k malíři

nebliž se k němu. – Chceš-li tam jen bydlet,

k básníku

kde jediný je lotr, spust' se jeho. –
Pryč! tu je zlato; pro zlato jste přišli,
vy chlapi: nesete mi oba dílo,
zde plat váš: pryč! Ty's alchymista, zlata
si z toho nadělej. Psi zlotřilí!

Tříská je ven, a odejde.

5. Výjev druhý.

Tam též.

Vejde Flavius a dva senatorové.

Flavius. Nadarmo s Timonem hodláte mluvit;
neb on sám sebe tak osamotil,
že vedlé něho nic, co člověku
se podobá, nežije přátelsky.

První senator. Doved' nás k jeho jeskyni: náš úkol,
a slib Athenským, mluvit s Timonem
nás nutí.

Druhý senator. Lidé v každou dobu nejsou
si rovni. Čas a trápení ho tak
utvořilo: čas opět, až mu rukou
štědřejší bývalých dnů štěstí podá,
změní jej v bývalého člověka.
Doved' nás k němu, staň se pak co staň.

Flavius. Zde jeho sluje. – Mír a spokojenost
tu panuj! Timone! ó Timone!
Pohlédni ven, a promluv k přátelům.
Athenští skrze dva z důstojné rady
tě pozdravují: rač k nim promluvit,
šlechtný Timone.

Vejde Timon.

Timon. Pal, slunce utěšivé! – Mluvte jen,
ať visíte: za každé slovo pravdy
naskoč vám pryskýř; každá lež vám jazyk
do kořán rozežer, a mluvením
jej zhlodej!

První senator. Vši cti hodný Timone, –

Timon. Hoden jen rovných vám, vy Timona.

Druhý senator. Senát athenský tebe pozdravuje.

Timon. Mé díky; chtěl bych mor jim za to poslat,
jen kdybych věděl, kde jej lapit možná.

První senator. Ó! zapomeň již, čeho při tobě
nám samým žel jest. V lásce jednosvorné
volá tě nazpět senát do Athen;
obmysliv zvláštní hodnosti, jež prázdné
jsou, bys jich užil k svému odění.

Druhý senator. Vyznávají, jak hrubě nad tebou
se zapomněli; s tím teď obec, –
která jen zřídka odvolává, cítíc,
že Timonova pomoc doma schází,
předvídá zároveň svůj vlastní pád,
pomoc-li Timonovi odepře;
i poslali nás s žalným vyznáním,
a spolu s odměnou tak výnosnou,
že jí urážka zrnkem nepřeváží;
lásky a bohatství tak velké sumy,
že smažou křivdu celou u tebe,
a lásku jejich tobě připíšíou,
bys na věky je za své čisti mohl.

Timon. Vy mne tím kouzlíte, že překvapen
mám slze až na samém kraji: půjčte
mi srdce pošetilce, oko ženy,
a budu oplakávat tyto slasti,
ctihodní páni senatorové.

První senator. Rač jen se s námi opět navrátit,
a vévodit Athenám tvým i našim;
potkáš se s díkami, a nadán budeš
neobmezenou mocí, dobré jméno
tvé v slávě rozkvěte: – až Alcibiadův
rozdivočilý útok odrazíme,
jenž kancem sveřepým vyrývá z kořán
mír vlasti své.

Druhý senator. A strašným mečem hrozí
u zdí athenských.

První senator. Pročež, Timone, –

Timon. Nu dobře, pane; pročež chci, a takto: –

když krajany pobije Alcibiades,
od Timona povězte Alcibiadu,
že Timon toho nedbá. A když zteče
ušlechtilé Atheny, cuchat bude
za brady starce blahomyslné,
a svaté panny vydá hanobě
ohavných, běsně pominulých vojů,
ať zví pak, – oznamte mu, Timon dí to, –
že z milosrdí ke starcům a k mládí
mi nelze jinak říci, leč že nedbám,
byť sebe hůř to přijal; nožů jejich
že nedbám, dokud hrdla vaše stačí;
že neznám zavěráku v táboře
odbojném, by v mé lásce nestál výš,
než nejvelebnější v Athenách hrdlo.
S tím pod ochranu bohům příznivým
vás dávám, jako strážcům zloděje.

Flavius. Nedlete více: vše jest nadarmo.

Timon. Já jsem si právě skládal hrobní nápis,

i uzříte ho zejtra. Mého zdraví
a jmění dlouhý neduh počíná
se hojit, moje nic mi dává všecko.
Jen žíte dále: Alcibiades
buď metlou vám, vy jemu, dlouho dost.

První senator. Řeč naše marná jest.

Timon. A přece vlast svou

vždy miluji, a nejsem jeden z těch,
jenž zkázou obecnou se rozplesá,
jak obecný hlas klade.

První senator. Blaze pravil's.

Timon. Pozdravte roztomilé krajany, –

První senator. Ta řeč vám ústa kráslí, jak z nich kročí.

Druhý senator. A vchází do našeho ucha slavně
jak triumfator do bran jásavých.

Timon. Pozdravte je, a řekněte, – bych trýzně,
ran nepřátelských strachu, bolestí,
ztrát, lásky tesknosti jim polehčil,
i jiných bojů, jaké snáší zlomná
lodička přírody po života
nejjistých cestách, – že chci libost jim
prokázat, naučit je, jak se divé
ubránit zlosti Alcibiadovy.

Druhý senator. To mi se líbí; jistě že se vrátí.

Timon. Mám tady strom, jenž v ohradě mi roste.

Můj vlastní prospěch radí, bych jej podřal,
i v krátce porazit jej musím; jděte,
a povězte mým přátelům athenským,
po stupních hodnosti, velkým i malým,

komu se líbí zármutek svůj skončit,
by sobě popíli, a přišel sem,
dřív nežli strom můj sekery ucítí,
a oběsil se. – Pozdravte je, prosím.

Flavius. Netrud'te dél ho; vždy jej tak shledáte.

Timon. Nechoďte ke mně víc, brž řekněte

Athenám, Timon postavil si věčný
svůj byt kraj břehu moře slaného,
by jedenkrát ho pěnou vydmulou
pokryly vlny divoké: tam přijďte,
můj kámen náhrobní buď vaší věštbou. –
Nech, rete, trpkých slov, stůj řeči dav:
co zlého, nákaza a mor to sprav!
Buď lidským dílem hrob: zisk – smrti žal,
zatmi slunce, Timon za své vzal.

Odejde.

První senator. Ta omrzlost nerozdvojně spjata
je s přírodou.

Druhý senator. Naděje v něho mrtva.

Již vraťme se, a zkusme jaká cesta
nám zbývá v hrozném nebezpečství.

První senator. To žádá kroku rychlého.

Odejdou.

5. Výjev třetí.

Hradby athenské.

Vejdou dva senatorové a posel.

První senator. Ty's smutně vyskoumal: jsou řady jeho
tak četné jak tvá pověst dí?

Posel. Já vyřknul

co nejmenší; krom toho slibuje
spěch jeho, že v tu chvíli přitáhne.

Druhý senator. Nepřivedou-li Timona, jde o nás.

Posel. Já jsem se setkal s rychlým poslem, byl to
můj starý přítel, ač nás všeobecné
strannictví rozdvojilo, přec osobně
přemohla stará láska, že jsme spolu
co přátelé promluvili: – on jel
od Alcibiada k Timonově sluji,
a nes' prosebné listy s žádostí,
by účasten byl sporu proti městu,
jenž dílem jemu k vůli zdvižen byl.

Vejdou senatorové od Timona.

První senator. Tu přicházejí naši bratrové.

Třetí senator. O Timonu nemluvte; nedoufejte. –

Již slyšte bubny, hrozná tažení
povětrí prachem dusí. Strojte se,
nepřítel k pádu osidla nese.

Odejdou.

5. Výjev čtvrtý.

Les. Timonova jeskyně a náhrobní kámen.

*Vejde **voják**, hledaje **Timona**.*

Voják. Dle popisu by zde to místo bylo.

Kdo jest? mluv, he! – Neodpovíš? – Co to?

Timon je mrtev, daň svou zaplatil:

zvěř dělala to; člověk tu nežil.

Zajisté mrtev, a zde hrob jeho. –

Nemohu číst, co stojí napsáno;

otisknu znamení si do vosku:

naš vůdce zná se ve všelikém písmě;

je starý vykladač, byť v mladém věku.

Teď u pyšných Athen jej vidím stát;

ctižádost jeho žádá města pád.

Odejde.

5. Výjev pátý.

Před athenskými hradbami.

*Hlahol trub. Vejde **Alcibiades** s vojskem.*

Alcibiades. Ohlase tomu městu zbabělému

a chlipnému náš příchod strašlivý.

Troubí se k smlouvání.

Senatorové přijdou na hradby.

Až dosud vám se dařilo, a čas jste

vší prostopášnou měrou naplnili,

činíce z vůle své cíl spravedlnosti

já s těmi, kteří v stínu moci vaší

až dosud spali, kráčel, ruce křížem,

a s nimi soužení do větru vzdychal.

Teď dospěl čas, kde morek choulostivý,

zesilněv v trpiteli, odolá,

a sám od sebe, „Dále ne!“ zvolá:

na vaše pohovky si sedne teď

bezdeché trápení, a bude hekat;

an dušná drzost v strašném útěku

po větru lapat bude.

První senator. Jinochu

ušlechtilý, když první stížnost tvá

jen pouhé byla myšlení, prv nežli's

měl moc, aneb my k bázni příčinu,

šlo k tobě poselství, balsamem kojit

tvůj vztek, nevděčnost naši smazat láskou

přes míru viny.

Druhý senator. Takéž Timona

zjinačeného snoubili jsme lásce

našeho města, uctivým posláním,

a slibováním pomoci: nebyli

z nás všichni nevlídní, a proto všichni

bič války nezasluhují.

První senator. Zdí našich
nevystavěly ruce, od nichž přišlo
tvé ublížení: škoda bylo by
dát klesnout věžím, trofejím, a školám
pro soukromé v nich hříchy.

Druhý senator. Aniž žijou,
co původ dali tvému odchodu;
stud, v bujnosti, že byli bez rozvahy,
jim srdce srazil. Vtrhni, ušlechtilý,
do města s rozvinutou korouhví:
hod' losy, ze smrti desátací
(lační-li pomsta tvoje po krmi,
jež přírodě se hnuší) ber desátek:
jak padne kostky oko vržené,
ať zavržené oko pohasne.

První senator. Nevšichni provinili; k vůli těm,
jichž není více, nebylo by hodno
se mstít na živých: hřích nedědí se,
jak pozemnost. Předrahý krajane,
přiveď své vojsko, ale vzteku nech vně:
Athen, kolébky své, ušetř, i krevných,
jež bouře hněvů tvých by s oněmi
zachvátila, co chybili. Jak pastýř
přiblíž se k stádu, vybeř nakažené,
a nezabíjej všeho napořád.

Druhý senator. Co chceš, dřív úsměchem na nás vymůžeš,
než abys toho mečem vysekal.

První senator. Bran ohrazených nohou jen se dotkni,
a rozlítnou se, jestli předem pošleš
své milostivé srdce, aby řeklo,
že vcházíš přátelsky.

Druhý senator. Hod' rukavici,
neb jakýkoli cti své závazek,
že války užiješ k své nápravě,
ne k naší zkáze, a hned celé vojsko
ve městě našem byty osedne,
až žádosti tvé plně potvrdíme.

Alcibiades. Zde moje rukavice: sestupte,
a rozevřete brány odlehčené.
Z nepřátel Timonových, i z mých vlastních,
jen které sami pokutě vydáte,
ať padnou, nikdo víc; a, – bych vás smířil
s mou myslí, šlechetnější strachů vašich, –
ni jeden muž nesmí se z místa hnout,
a zkalit pramen obvyklého práva,
v okrese města vašeho, by nebyl
obecným zákonům hned odevzdán
k těžkému odpovídání.

Oba. To bylo ušlechtilé řečeno.

Alcibiades. Sestupte, a dostojte slovům svým.
Senatorové sejdou dolů, a otevrou brány.
Vejde voják.

Voják. Můj ušlechtilý vůdce, Timon zemřel;
na samém kraji mořském pochován:
náhrobní kámen jeví písmo, které
jsem odnes' ve vosku; ten měkký otisk
vysvětlí ubohý můj nerozum.

Alcibiades. Čte.
„Zde leží bídné tělo, bídné duše zbavené:
po jménu neptej se. Mor zatrat' všechny bezbožné!
Zde leží Timon: jenž živých, jsa živ, nenáviděl:
jdi, zlořeč do vůle; jen nestůj, hled' bys dále spěl.“
V tom leží výrok poslední tvé mysli:
ač sobě's lidskou žalost ošklivil,
a zhrdal proudem mozku našeho, *30
i uroněnou slzou přírody
neštědré, přec duch tvůj bohatý
tě učil cestám, by nesmírný Neptun
na věky plakal na tvůj nízký hrob
i vady smířené. Šlechtný Timon
je mrtev; o památce jeho více
v čas jiný. – Provoďte mě do města,
a s mečem přinesu vám olivu:
rod' válka mír; mír válku obmezuj;
jak lékař, jedno druhé uzdravuj. –
Ať zavzní hlahol bubnů.
Odejdou.

KONEC

Připomenutí.

Shakespearův „*Timon of Athens*“ vyšel ponejprv ve sbírce foliové dramát jeho, r. 1623, a stojí tam co čtvrtá tragedie, nadepsaná „*The lyfe of Timon of Athens*“.

Kterého roku „*Timon*“ byl sepsán, nedalo se posud s jistotou určit. V kusu samém je část částí nerovna, i co verše, i co slohu týče; a kritikové za to mají, že Shakespeare buď některé sceny jen v návrhu nedokonale zůstavil, anebo že tragedii jiného spisovatele předělal. Ch. Knight podnikl práci vyznačiti v „*Timonu*“ místa Shakespeare'ovi nepřináležející, domnívaje se, že básník cizí drama * předělal, sceny vyvrhl, a jiné na jejich místo sepsal. Zdali v tom na pravou cestu uhodil, nechť učení moudře rozsoudí.

Hlavní pramen tragedie o „*Timonu*“ je novella od Paytner'a v knize: „*Palace of Pleasure*“, a *Plutarch* přeložený od North'a. Jiná však místa připomínají na *Lucian'ova Timona*, ač nezle udati, odkud básník známost tu vážil.

Gervinus nepochybuje, že je „*Timon*“ z posledních prací Shakespeare'ových, nedlouho po „*Antony and Cleopatra*“

sepsaných. I on připouští nesrovnalost jednotlivých částí, a vytýká hlavně s nebe spadlou scenu, kde Alcibiades před senatem jistého nám neznámého přítele zastává, který v souboji soka svého zabil. A však příčinu toho hledá týž posuzovatel v jakési nechuti a omrzelé míře ducha básníkovy, ježto se do té doby v některých hrách jeví. Přitom nezapomíná ale povahy předmětu samého, dle něhož se i forma řídit musela.

* Jedna tragedie nevalné ceny, mající za předmět osudy „*Timona athenského*“ zachovala se, a Dyce ji vydal ve spisech spolku „*Shakespeare Society*“ r. 1842.

Poznámání.

- *1. Za časů Shakespeare'ových považovali spisovatelé věnování knihy některému z bohatých příznivců za dobrý výdělek, a uctívali rádi ruku štědrodárnou.
- *2. „*Moře vosku*“ znamená u pitvorného básníkaře voskem potaženou psací desku.
- *3. Alcibiades vrací se z války, kde zbaven jsa obcování s Timonem tak po něm se roztoužil, že pohledem jeho téměř ani nasytit se nemůže.
- *4. Zde bychom si snad měli představit, že hosté zbytečnými poklonami čas maří, nevědouce, komu by první místo příslušelo, až Timon té prázdné ceremonii konec učiní.
- *5. Podlé pořekadlo o šibalech: „*Confess and be hang'd*“ = vyznej se a budeš viset.
- *6. Hosté si obyčejně k hodům sami nože přinášeli. Zvyk ten vídali jsme též u nás v kraji při hlučných svatbách.
- *7. Delius zavírá z toho, že Timon sám onen maškarní tanec spořádal.
- *8. Sloužící dávají si jména svých pánů, a říkají krátce: Varrone, Isidore.
- *9. „*Korinth*“ říká blázen domu své hospodyně. Jest to dům nevěstčí, tak nazván pro velikou rozpustilost, jaká v starodávném řeckém Korinthu panovala.
- *10. Když všichni v domě oddáni byli marnotratnému hejření, otevřel také Flavius průchody hojností, a rozléval - slzy.
- *11. Aby sobě hosté ruce umyli, podávalo se jim před obědem a po něm stříbrné umyvadlo s konví.
- *12. V originalu je hra v slově „*bill*“, které znamená účet i *halabardu*.
- *13. Nejmenovaný, jehož se pak Alcibiades ujímá, zabil v souboji svého protivníka, jak z další rozmluvy jasně vysvítá.
- *14. Již ten jediný hřích, totiž náklonnost jeho k opilství, jej přemáhá.
- *15. Naráží se tu na lichvářství pánů senatorů.
- *16. Za časů Shakespeare'ových byl obyčej dávatí nižším hostům, na dolejších konci u tabule sedícím, hrubší krmě,

než vznešenějším pánům, jimž se místa na hořejším konci stolu vykazovala.

- *17. „*Minutoví panáci*“ jsou známí na věžích u hodin automatové, kteří pohybováním rukou neb hlavy hodiny udávají. Služební lichotníci u Timona ukazují netoliko obyčejné hodiny, ale též samé minuty.
- *18. Rozuměti se tu mohou mísy, jimiž Timon po ničemných hostech házel.
- *19. Myslerie, při službách bohům na obět konaných.
- *20. Že při těch slovech Timon oděv svůj zahazuje, dá se z domyslu lehce souditi.
- *21. Do všech konců světa.
- *22. Při té řeči vezme Timon něco zlata do ruky.
- *23. Aby umírajícím v posledním tažení těžkosti se ukrátilo, vytahuje lid polštář pod hlavou, chtěje tím smrtelný zápas rychle ukončiti.
- *24. Země, která zlopověstné zlato ze sebe vydala, má je zase v lůně svém ukryti a pochovati.
- *25. Přikryjte lysiny na hlavách cizími vlasy, třeba z oběšenců, a naložte si ličidla na tváře jako stlaní pod koně. Tak zní smysl.
- *26. Totiž sílu lýtka, které pak není s to, aby koni ostrohu v boky vrazilo.
- *27. „*Flamen*“ znamená pohanského kněze.
- *28. Timon nazývá se tu marnotratným ve smyslu marnotratného syna v písmě svatém, nemaje lepšího pokrmu než tento.
- *29. O jednorožci praví pověst, že vztekem rozlíceným rohem do stromu vrazí, až v něm vězet zůstane, a od myslivce neb od lva v pozadí ukrytého zahuben bývá.
- *30. Pláč jmenuje se zde proudem mozku.